

Διαχείριση - Διαχειριστικά Σχέδια (Management 1). eclass: BIO223

Θεόδωρος Γεωργιάδης
Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου
Πατρών

Οι προστατευόμενες φυσικές περιοχές της Ελλάδας Η Οικολογία και Διαχείρισή τους

Ιστορικά

- Η πρώτη αναφερόμενη ενέργεια προστασίας τοποθετείται στην Κίνα στο 1122 Π.Χ
- Στην Αρχαία Ελλάδα και στη Ρώμη είναι γνωστά τα Ιερά άλση, τα οποία ήταν αφιερωμένα σε θεότητες των οποίων η προστασία ήταν απόλυτη.
- Στην Ευρώπη κατά την Αναγέννηση δημιουργούνται από Πρίγκιπες και ευγενείς καταφύγια θηραμάτων.
- Οι πρώτες φωνές για την προστασία της φύσης στην Ευρώπη υψώθηκαν από τους διαφωτιστές και τους ρομαντικούς ήδη από τον 18ο αιώνα.
- Το 1872 ανακηρύχθηκε στις ΗΠΑ ως εθνικό πάρκο η περιοχή του Yellowstone.
- Το 1909-1920 ψηφίζονται στη Γαλλία, Σουηδία, Γερμανία και Ρωσία νόμοι για την προστασία της Πανίδας, της Χλωρίδας, των τοπίων και των φυσικών μνημείων.

Έννοια προστατευόμενης Περιοχής

''Μια χερσαία ή/και θαλάσσια περιοχή που αφιερώνεται ειδικά στην προστασία και τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας, και των φυσικών και συναφών πολιτιστικών πόρων και διαχειρίζεται μέσω νομικών ή άλλων αποτελεσματικών μέσων είναι μια προστατευόμενη περιοχή'' (IUCN, 1994).

Γιατί δημιουργήθηκαν οι Προστατευόμενες Περιοχές;

Ο θεσμός των προστατευόμενων περιοχών δημιουργήθηκε ως μια συνειδητή προσπάθεια της ανθρωπότητας να εξασφαλίσει τη διατήρηση των ζωντανών οργανισμών και των ιδιαίτερων αξιών της φύσης. Ειδικότερα στοχεύει:

- **Στην προστασία και διατήρηση της Βιολογικής ποικιλότητας**
- **Στη διατήρηση της ισορροπίας του φυσικού περιβάλλοντος**
- **Στη διαφύλαξη πολύτιμων στοιχείων της φυσικής κληρονομιάς και**
- **Στην εξασφάλιση της αειφορικής χρήσης ειδών και οικοσυστημάτων**

Γιατί αυτές οι περιοχές είναι σημαντικές ;

- Είναι σημαντικές επειδή περιέχουν σημαντικά στοιχεία που ονομάζονται 'Αξίες κληρονομιάς'.
- Οι αξίες αυτές περιγράφονται συχνά ως φυσική ή πολιτιστική κληρονομιά. Οι πολιτιστικές Αξίες περικλείουν και τα γηγενή (υπάρχοντα) και τα ιστορικά στοιχεία

Προστατευόμενες Περιοχές

Πολιτιστική κληρονομιά

Φυσική Κληρονομιά

Ιστορία-Μυθολογία

Αρχαιολογία

Λογοτεχνία

Θρησκεία

Λαογραφία- Παράδοση

Απογραφή
Αποκατάσταση
Ανάδειξη

Είδη

Οικότοποι

Τοπία

Προστασία
Διαχείριση

Βιολογική ποικιλότητα ή 'βιοποικιλότητα

- Βιολογική ή 'βιοποικιλότητα σημαίνει την ποικιλία της ζωής σε όλες της τις μορφές, από τα επιμέρους γονίδια έως τα είδη και τα οικοσυστήματα σε μια περιοχή ή ακόμη γενικότερα στον πλανήτη.
- Οι βιολογικοί πόροι έχουν καθοριστική σημασία για την ύπαρξή μας, και η απώλεια ή καταστροφή τους θέτει σε κίνδυνο όχι μόνο τη ζωή επιμέρους ειδών, οικοτόπων ή και οικοσυστημάτων, αλλά και τη δική μας ζωή.
- Σήμερα, η παγκόσμια κλίμακα απώλειας βιοποικιλότητας επιτάσσει συντονισμένη διεθνή δράση – κάτι το οποίο αντιμετωπίζει η Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιολογική Ποικιλότητα (CBD) όταν καλεί για "σημαντική μείωση" της απώλειας βιοποικιλότητας.
- Είναι προφανώς ένα παγκόσμιο θέμα και – εύλογα – ένα θέμα που παίρνουν πολύ σοβαρά τόσο ο ΟΗΕ όσο και η ΕΕ.

Και τι κάνει η ΕΕ για την αναστολή της απώλειας;

- Η Σύμβαση για τη βιοποικιλότητα υπογράφηκε στο Ρίο το 1992. Σήμερα, η Συνθήκη έχει περί τους 200'Συμβαλλόμενους', συμπεριλαμβανομένης και της ΕΕ, η οποία υπέγραψε τη Συνθήκη το 1993,
- Το 1998 συνέταξε την στρατηγική της για τη βιοποικιλότητα, η οποία κορυφώνεται με τέσσερα σχέδια δράσης: ένα για τη διατήρηση των φυσικών πόρων, και τα υπόλοιπα για τη γεωργία, την αλιεία και την οικονομική και αναπτυξιακή συνεργασία.
- Η φύση και η βιοποικιλότητα' αποτελούν μία από τις τέσσερις προτεραιότητες του Έκτου Προγράμματος Δράσης της ΕΕ για το Περιβάλλον (2002-2012), μαζί με τις κλιματικές αλλαγές, τη διαχείριση πόρων και αποβλήτων, και το περιβάλλον και υγεία.

Γενικό πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για το περιβάλλον έως το 2020: ή το 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον έχει τους ακόλουθους στόχους προτεραιότητας :

- α) προστασία και ενίσχυση του **φυσικού κεφαλαίου** της Ένωσης·
- β) μετατροπή της Ένωσης σε μια πράσινη οικονομία **χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών** και αποδοτικής χρήσης των πόρων·
- γ) προστασία των πολιτών της Ένωσης από **περιβαλλοντικές πιέσεις και κινδύνους για την υγεία**
- δ) μεγιστοποίηση των οφελών της **περιβαλλοντικής νομοθεσίας** της Ένωσης
- ε) βελτίωση των γνώσεων για την περιβαλλοντική πολιτική της Ένωσης·
- στ) αύξηση των επενδύσεων στην περιβαλλοντική **-κλιματική πολιτική**.
- ζ) βελτίωση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης και της συνοχής των πολιτικών·
- η) ενίσχυση της **αιιφορίας των πόλεων**
- θ) αύξηση της αποτελεσματικότητας της Ένωσης στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων·

(Πέμπτη 24 Οκτωβρίου 2013 - Στρασβούργο)

Το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο NATURA 2000 ή ΦΥΣΗ 2000

- **Η οδηγία 79/409/ ΕΟΚ** (Birds Directive) περί της διατήρησης των άγριων πτηνών και
- **Η οδηγία 92/43 ΕΟΚ** (Habitats Directive) για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και των ειδών της Άγριας πανίδας και της χλωρίδας, παρέχουν τη Νομική βάση για την προστασία των σπάνιων και απειλούμενων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Βάσει των οδηγιών αυτών, στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δημιουργείται το Οικολογικό Δίκτυο NATURA 2000.
- Με τη δημιουργία του Δικτύου επιδιώκεται να διατηρηθούν οι οικότοποι και τα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας στην επιθυμητή κατάσταση διατήρησης
- Στο Δίκτυο αυτό εντάσσονται περιοχές-τόποι (Sites) στις οποίες απαντούν οικότοποι και είδη που αναφέρονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και περιοχές σημαντικές για τη διατήρηση των ειδών πουλιών που αναφέρονται στην Οδηγία 79/409/ΕΟΚ.

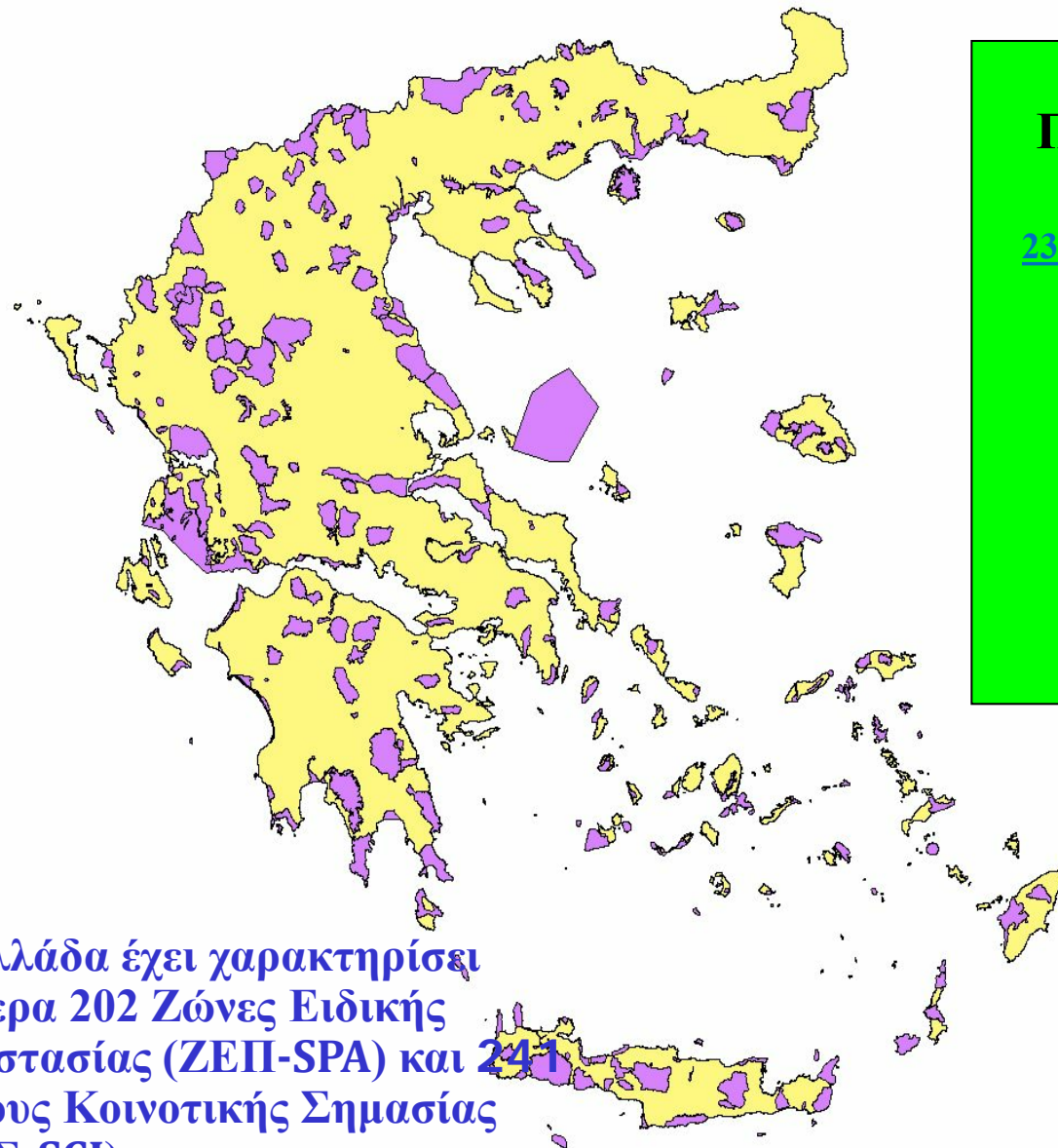

Τόποι Κοινοτικής Σημασίας ΤΚΣ- SCI Ζώνες Ειδικής Προστασίας ΖΕΠ- SPA

- Οι περιοχές Natura 2000 περιλαμβάνουν και ΤΚΣ-SCI, SAC-ZΕΔ και SPA-ZΕΠ. Μια περιοχή μπορεί να υποδειχθεί ως ΤΚΣ-SCI-SAC-ZΕΔ εάν διατηρεί πολύτιμους οικοτόπους και

- ως ΖΕΠ-SPA εάν είναι επίσης μια σημαντική περιοχή για τα πουλιά κοινοτικού ενδιαφέροντος

Περιοχές του Δικτύου Φύση 2000 στην Ελλάδα

Περιοχές ή Τόποι Κοινοτικής σημασίας (TKΣ)
239 Ζώνες Ειδικής Διατήρησης (ΖΕΑ-SAC)
151 Ζώνες Ειδικής προστασίας για τα πουλιά (ΖΕΠ-SPA)
(Σύνολο 359- Οι 31 είναι κοινές) .
Χερσαία 2.534.528 Ha **(19,2%)**
Θαλάσσια 616.676 Ha
Σύνολο 3.151.204 Ha

 Natura 2000 sites

Η Ελλάδα έχει χαρακτηρίσει σήμερα 202 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ-SPA) και 241 Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (TKΣ-SCI)

Εξέλιξη της αντίληψης της "προστατευόμενης περιοχής"

- Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε στα πρώτα στάδια του θεσμού των προστατευόμενων περιοχών ήταν η απόλυτη προστασία των φυσικών περιοχών και ο αποκλεισμός των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.
- Στην πορεία, η προσέγγιση αυτή εγκαταλείπεται και δίνει τη θέση της στην αντίληψη της ενσωμάτωσης της προστατευόμενης περιοχής στον περιβάλλοντα χώρο και της στενής σύνδεσης της προστασίας με την αειφορική χρήση των φυσικών πόρων
- Η αρχική, σχετικά απλή έννοια των μεγάλων φυσικών περιοχών "που τίθενται κατά μέρος" (set aside- mettre de côté) για την προστασία και απόλαυση της φύσης συμπληρώθηκε από άλλα πρότυπα.

Αλλαγές στις αντιλήψεις για τις προστατευόμενες περιοχές

- Μια ανάλυση των αλλαγών αυτών παρουσιάζει στον ακόλουθο πίνακα ο καθηγητής Andrian Phillips, σύμβουλος της Διεθνούς Οργάνωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN)

Θέμα	Παλιά οι προστατευόμενες περιοχές...	Σήμερα οι προστατευόμενες περιοχές...
Σκοποί	<p>...αποσκοπούσαν κυρίως στη διατήρηση. ...κηρύσσονταν κυρίως για την προστασία της πανίδας και χλωρίδας και του τοπίου. ...είχαν διαχείριση κυρίως για τη ρύθμιση των επισκέψεων. . . θεωρούνταν πρωτίστως πολύτιμες για την άγρια φύση τους . . απλώς προστατεύονταν.</p>	<p>...αποσκοπούν και στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. ...κηρύσσονται συχνά και για άλλες αξίες (επιστημονική, οικονομική, πολιτιστική). . . θεωρούνται χώροι κατάλληλοι για την ανάπτυξη του τουρισμού ώστε να βοηθηθούν οι τοπικές κοινωνίες. . θεωρούνται πολύτιμες για τη σημασία που έχει η λεγόμενη «άγρια φύση» για τον πολιτισμό . . προστατεύονται αλλά και αποκαθίστανται.</p>
Διοίκηση	<p>...διοικούνταν από τις κεντρικές κρατικές υπηρεσίες.</p>	<p>...διοικούνται από πολλούς εταίρους.</p>
Τοπικές κοινωνίες	<p>...σχεδιάζονταν και είχαν διαχείριση χωρίς τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών. ... κατά τη διαχείριση τους αγνοούνταν οι ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.</p>	<p>...υφίστανται διαχείριση με τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών. ...κατά τη διαχείριση τους λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.</p>
Χωρική θεώρηση	<p>...δημιουργούνταν η κάθε μια χωριστά ...είχαν διαχείριση ως "νησιά".</p>	<p>. .οριοθετούνται και χωροθετούνται ως τμήμα ευρύτερων περιφερειακών, εθνικών και διεθνικών συστημάτων. ..αναπτύσσονται ως «δίκτυα»</p>
Γενική γνώμη	<p>...θεωρούνταν κυρίως ως εθνικό κεφάλαιο. ...θεωρούνταν μόνο ως εθνικής σημασίας και φροντίδας περιοχές</p>	<p>. .θεωρούνται επίσης και τοπικό κεφάλαιο, .θεωρούνται επίσης ως διεθνούς σημασίας και φροντίδας</p>
Τεχνικές διαχείρισης	<p>είχαν διαχείριση που αποσκοπούσε να λύσει επιμέρους προβλήματα σε βραχυπρόθεσμη προοπτική. είχαν διαχείριση με τεχνοκρατικούς μόνο τρόπους.</p>	<p>..υφίστανται ολοκληρωμένη, προσαρμοστική διαχείριση, σε μακροπρόθεσμη προοπτική. ...υφίστανται διαχείριση και με πολιτική και ευαισθησία.</p>
Δεξιότητες διαχείρισης	<p>είχαν διαχείριση μόνο από εξειδικευμένους επιστήμονες περιορισμένων ειδικοτήτων.</p>	<p>...υφίστανται διαχείριση από ευρύτερες διεπιστημονικές ομάδες επιστημόνων καθώς και άτομα με ειδικές δεξιότητες. Υπάρχει η τάση να αξιοποιείται περισσότερο η τοπική γνώση και πείρα.</p>
Χρηματοδότηση	<p>...αντλούσαν πιστώσεις μόνο από τους φόρους.</p>	<p>...αντλούν πιστώσεις από ποικίλες πηγές.</p>

Διαχείριση πολιτιστικής κληρονομιάς:

- Έρευνα και Απογραφή των σημαντικών στοιχείων .
- Προστασία και αποκατάσταση κτισμάτων, μνημείων, περιοχών.
- Προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη των περιοχών που τα περιβάλλουν .
- Γενικότερη βελτίωση περιβαλλοντικών συνθηκών.
- Ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς .

Πολιτιστικό Περιβάλλον στις Προστατευόμενες Περιοχές

Το τείχος Δυμαίων στη Στροφιλιά

Η πολιτιστική αξία μιας προστατευόμενης περιοχής αναφέρεται στις σχέσεις της με τη μυθολογία, την ιστορία, την αρχαιολογία, τη θρησκεία, τη λαογραφία και τη λογοτεχνία.

Πολιτιστική αξία

Βραυρώνα

Βωμοί της Αρτέμιδος βρέθηκαν σε πηγές και όχθες ποταμών

Άγιος Αχίλλειος στο νησάκι των Πρεσπών

980-985.

980-985.

Αναπαράσταση του
προϊστορικού
Λιμναίου Οικισμού
(5.000 π.Χ.) στη
λίμνη της Καστοριάς

Η Αρχαία Καλυδώνια στον Υγρότοπο του Μεσολογγίου

Καταστράφηκε από τους
Ρωμαίους το 30 π.Χ

Οι Οινιάδες στις εκβολές του Αχελώου.

Αρχαίο νεώριο (ή νεώσοικο ή
απλώς ναυπηγείο)
χρησιμοποιούνταν για την
ανέλκυση πλοίων, την
επισκευή ή τη φύλαξή τους.

Γέφυρα του Κόκκορη στο Βίκο

**Τρίτοξο γεφύρι στους
Κήπους-Ζαγοροχώρια**

Πελάδα στη λιμνοθάλασσα της Κλείσοβας

Σταφνοκάρι στη Λ/Θ Αιτωλικού

Νομοθεσία Προστατευομένων Περιοχών

*Στην Ευρώπη: Γαλλία, Αγγλία,
Ελβετία υπάρχουν Σχέδια
Διαχείρισης και προστασίας
από τον 16^ο αιώνα.*

Ο θεσμός των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

- Η διατήρηση της φύσης μέσω της δημιουργίας προστατευόμενων περιοχών έχει θεσμοθετηθεί στην Ελλάδα εδώ και πολλά χρόνια.
- Οι **Εθνικοί Δρυμοί του Ολύμπου και του Παρνασσού** ήταν οι πρώτες περιοχές που κηρύχθηκαν προστατευόμενες το 1938 βάσει του Ν.856/1937 «Περί Εθνικών Δρυμών».
- Από τότε, η αναγνώριση της υψηλής **βιοποικιλότητας** της ελληνικής φύσης και της υποχρέωσης της Πολιτείας για τη διατήρηση της, σε συνδυασμό με τις διεθνείς εξελίξεις στον τομέα του φυσικού περιβάλλοντος, **οδήγησαν στην κήρυξη νέων προστατευόμενων περιοχών και στη θεσμοθέτηση νέων κατηγοριών** προστατευόμενων περιοχών.

Νομοθεσία Προστατευομένων Περιοχών στην Ελλάδα:

- Νόμος 4173/1929 Περί Προστατευτικών Δασών.
- Νόμος 856/1937 Περί Εθνικών Δρυμών .
- 1938. Ανακήρυξη Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.
- Νόμος 1465/1950 Περί Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού κάλλους .
- Νόμος 998/1979 Για την προστασία των δασών της χώρας.
- Πρ. Δ/γμα 67/1981 Για την προστασία της αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας συντονισμού και ελέγχου της έρευνας τους.
- Νόμος 1650/1986 Για την Προστασία του Περιβάλλοντος. Σύμφωνα με το Νόμο αυτό οι περιοχές, μπορούν να χαρακτηρίζονται, ως:
 - - Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης.
 - - Περιοχές προστασίας της φύσης. - Εθνικά πάρκα.
 - - Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, προστατευόμενα τοπία.
 - - Περιοχές οικοανάπτυξης.
- Ο Νόμος 2742 /99 Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη .
- Περιλαμβάνει τους στόχους χωροταξικού σχεδιασμού και της αειφόρου ανάπτυξης. Αναφέρεται στη Διαχείριση Προστατευομένων Περιοχών, την Ίδρυση Φορέων Διαχείρισης και των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Φύση 2000.
- Νόμος 3044/2002. Μεταφορά συντελεστή Δόμησης και άλλες ρυθμίσεις αρμοδιότητας ΥΠΕΧΩΔΕ -Συμπλήρωση του Ν. 2742 /99 .

Κατηγορίες Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδος

Α. Εθνική Νομοθεσία

1. Εθνικοί Δρυμοί (Ν.996/71).
2. Εθνικά Πάρκα (Ν.1650/86).
3. Αισθητικά Δάση (Ν.996/71).
4. Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης (Ν.996/71).
5. Καταφύγια Άγριας Ζωής (Ν.177/75 και 2637/98).
6. Ελεγχόμενες Κυνηγητικές Περιοχές (Ν.177/75 και 2637/98).
7. Εκτροφεία Θηραμάτων (Ν.177/75 και 2637/98).
8. Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (Ν. 5351/32 και 1465/50).
9. Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (Ν.1650/86).
10. Περιοχές Προστασίας της Φύσης (Ν.1650/86).
11. Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί και Τοπία (Ν.1650/86).
12. Περιοχές Οικοανάπτυξης (Ν.1650/86).

B. Προστατευόμενες Περιοχές Διεθνούς Σημασίας

- 1. Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση Ramsar (ΝΔ 191/74-Ν.1950/91).**
- 2. Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές (Σύμβαση Βαρκελώνης. Περί των ειδικά προστατευομένων περιοχών της Μεσογείου Ν.855/78 και Ν. 1634/86- 9 περιοχές).**
- 3. Περιοχές στις οποίες έχει απονεμηθεί το Ευρωδίπλωμα (Συμβούλιο Ευρώπης 1965-1998 Εθν.Δρ. Σαμαριάς)**
- 4. Μνημεία Παγκόσμιας κληρονομιάς (UNESCO 1981 Μετέωρα- Άθως).**
- 5. Βιογενετικά Αποθέματα (Συμβούλιο Ευρώπης 1979- 16 περιοχές).**
- 6. Αποθέματα Βιόσφαιρας (UNESCO Εθν.Δρ.Ολύμπου-Σαμαριάς).**
- 7. Περιοχές σημαντικές για τα πουλιά (IBA) Ζώνες. Ειδικής Προστασίας (SPA) (Οδηγία 79/409).**
- 8. Δίκτυο Φύση 2000. Τόποι Κοινοτικού Ενδιαφέροντος, (Οδηγία 43/92).**

Περιβαλλοντικές μελέτες (Κατηγορία Μελετών 27) (ΠΔ 256/98 ΦΕΚ 190Α/12.8.98)

- Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.)
- Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (Ε.Π.Μ.)
- Μελέτες Προστασίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος (Βιοτόπων, Οικοτόπων, Υδάτων, Ατμόσφαιρας, Τοξικών Αποβλήτων, συνόλων ή στοιχείων της φύσης)
- Μελέτες Αποκατάστασης Περιβάλλοντος και ρυπασμένων αποδεκτών (π.χ. επιφανειακών και υπογείων υδάτων, εδάφους)

(Συμπλήρωση των διατάξεων του προεδρικού διατάγματος 541/1978 (ΦΕΚ 116/Α/1978) περί κατηγοριών μελετών)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

- **Οποιαδήποτε δραστηριότητα ή εμπλοκή που αφορά τη χρήση, προστασία ή βελτίωση μιας περιοχής μπορεί να θεωρηθεί ως μια μορφή διαχείρισης. (M.Alexander, 1993)**
- **Ως διαχείριση θεωρείται η σχεδιασμένη παρέμβαση στις δυναμικές διεργασίες που καθορίζουν τη σύνθεση των φυτικών και ζωικών κοινωνιών έτσι ώστε να επιτυγχάνονται, οι συγκεκριμένοι κάθε φορά, διαχειριστικοί σκοποί. (Holdgate M.W., 1991)**
- **Η διαχείριση καθοδηγείται από σαφείς στόχους , εκτελείται από τις πολιτικές , τα πρωτόκολλα και πρακτικές , γίνεται βιώσιμη με την παρακολούθηση και την έρευνα που βασίζεται στη βέλτιστη κατανόησή των οικολογικών αλληλεπιδράσεων και διαδικασιών για τη διατήρηση της σύνθεσης, δομής και λειτουργίας του οικοσυστήματος» (Christensen et al. , 1996) .**

Διαχείριση Περιοχών του δικτύου Φύση 2000

- Με τον όρο Διαχείριση φυσικών περιοχών γενικά εννοείται η διευθέτηση των χρήσεων και η ρύθμιση των υπαρχουσών δουλειών (υποχρεώσεων) σε μια συγκεκριμένη περιοχή με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνονται οι επιλεγέντες σκοποί μέσα στα πλαίσια της αρχής της αειφορίας και κατά τον ορθολογικότερο τρόπο

Διαχειριστικά Σχέδια Ι

- Όλες οι δραστηριότητες και ενέργειες θα πρέπει να είναι οργανωμένες σε ένα Διαχειριστικό Σχέδιο το οποίο να στηρίζεται στην έγκυρη επιστημονική πληροφορία.
- Τα διαχειριστικά σχέδια θα πρέπει να περιέχουν εκείνη την πληροφορία που θα στηρίζει τους σκοπούς και τις δράσεις της διαχείρισης.
- Αφού διαπιστωθεί η βούληση για προστασία, θα πρέπει να προγραμματιστούν οι πιστώσεις και να γίνονται οι σχετικές διορθώσεις του Διαχειριστικού Σχεδίου.
- Κάθε Διαχειριστικό Σχέδιο, στη μορφή της εκτύπωσης θα πρέπει να είναι και ένα αίτημα προς τις αρμόδιες υπηρεσίες της διοίκησης, της πολιτείας, για την απαραίτητη χρηματοδότηση.

Διαχειριστικά Σχέδια

Η επίλυση και η εναρμόνιση των διαφόρων συγκρούσεων, αιτημάτων, χρήσεων γης και η διατύπωση των σκοπών διαχείρισης είναι ίσως το ουσιαστικότερο μέρος του διαχειριστικού σχεδίου. Η διαδικασία διαχείρισης είναι ο χώρος επίλυσης των αντιθέσεων διαχείρισης και η κατανομή προτεραιοτήτων.

Το Διαχειριστικό σχέδιο είναι σαν ένας οδικός χάρτης που μας καθοδηγεί πώς να φτάσουμε στον προορισμό μας.

Η διαχείριση είναι μια συνεχής διαδικασία γιατί η φύση δεν σταματά ποτέ, εποχιακές αλλαγές, μακρόχρονες αλλαγές συμβαίνουν συνεχώς. Το Διαχειριστικό σχέδιο είναι ΑΠΛΑ Η ΑΡΧΗ

Η εκπόνηση Διαχειριστικών Σχεδίων έχει τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:

- **Διευκόλυνση των Ανθρώπων της Δράσης που Ασχολούνται με τη διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών (Βιολόγων, Περιβαλλοντολόγων, Δασολόγων Φορέων Διαχείρισης κ.λ.π.).**
- **Ευκολότερη Επικοινωνία μεταξύ των Επιστημόνων.**
- **Ευκολότερη μεταβίβαση της εμπειρίας από μια ομάδα μελέτης σε άλλη.**
- **Διευκόλυνση των αρμοδίων Υπηρεσιών στον Υπολογισμό του Κόστους Διαχείρισης**
- **Διευκόλυνση της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Επιστημόνων**
- **Διευκόλυνση της Διαχρονικής Παρακολούθησης**

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Όσο υπήρχαν άφθονες φυσικές περιοχές, ενώ οι απαιτήσεις ήταν μικρές και όσο οι κίνδυνοι υποβάθμισης των περιοχών αυτών ήταν μικροί, δεν υπήρχε ανάγκη σχεδιασμού της διαχείρισής τους

- Από τη στιγμή όμως που οι οικολογικά ενδιαφέρουσες περιοχές έχουν περιοριστεί σημαντικά, όπως οι υγρότοποι, τα δάση κ.ά και οι κίνδυνοι που τις απειλούν αυξάνουν συνεχώς απαιτείται η διαχείριση των περιοχών, για την εξασφάλιση της αειφόρου χρήσης τους.

- Η σύνταξη και εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων έγινε αναγκαία από τη στιγμή που παρατηρήθηκε η «σπάνιότητα» και ξεκίνησε από τη δασοπονία με αφορμή την έλλειψη ξύλου, που παρατηρήθηκε στην Κεντρική Ευρώπη. Το ίδιο ισχύει και για τις προστατευόμενες περιοχές και ιδιαίτερα τους υγροτόπους.

ΤΥΠΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- **Δασικά διαχειριστικά (1952)**

Απευθύνονται στη διαχείριση δασών (ανάπτυξη, παραγωγή, προστασία, ταξινόμηση)

- **Ολοκληρωμένα διαχειριστικά για υγρότοπους**

Έχουν γίνει για τους περισσότερους από τους υγρότοπους Ramsar. Περιλαμβάνει αξίες των υγροτόπων και κοινωνικές οικονομικές δραστηριότητες με περιγραφές στη Χλωρίδα, Πανίδα, Βλάστηση

- **Ειδικά διαχειριστικά για τις περιοχές του NATURA 2000 (Οδηγία 92/43/EEC).**

Απευθύνεται στη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και των ειδών Κοινοτικού ενδιαφέροντος.

- Το πρώτο Σχέδιο Διαχείρισης περιοχής με φυσική βλάστηση έγινε στη δεκαετία του 1930 για τα ελατοδάση της Βυτίνας στο Μαίναλο.

Διαδικασία εκπόνησης διαχειριστικού σχεδίου:

- **A' ΦΑΣΗ (ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ)**
- Εξασφάλιση συνεργατών και καταμερισμός έργου.(Χρονοδιάγραμμα-Κόστος Δ,Σ.)
- Συγκέντρωση βιβλιογραφικών στοιχείων.
- Δημιουργία απαραίτητων βάσεων δεδομένων.
- Επίσκεψη προσανατολισμού στην περιοχή.
- Πρώτη επαφή με τους φορείς.
- **B' ΦΑΣΗ (ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ)**
- Περιγραφή χλωρίδας, πανίδας, τύπων οικοτόπων.
- Αναγνώριση χρήσεων γης.
- Προσδιορισμός σκοπών διαχείρισης.
- Εύρεση περιοριστικών παραγόντων,
- Συζήτηση με κατοίκους και φορείς.
- **Γ' ΦΑΣΗ (ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ)**
- Προσδιορισμός ζωνών διαχείρισης.
- Διαμόρφωση δραστηριοτήτων και μέτρων
- Διαμόρφωση πρώτου κειμένου.
- Υποβολή στις αρμόδιες αρχές.
- Δημόσια παρουσίαση.
- Συζήτηση.
- **A' ΤΕΛΙΚΗ ΦΑΣΗ**
- Οριστική διαμόρφωση των προτάσεων και μέτρων διαχείρισης.
- Αναπαραγωγή, βιβλιοδεσία, κλπ.

1. Γενικές αρχές Διαχείρισης:

1. Για την προστασία της φύσης και του περιβάλλοντος απαιτείται βαθιά γνώση της κατάστασης των οικοσυστημάτων καθώς και των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών.
2. Προστασία και χρήση πρέπει να θεωρούνται ενιαίο σύνολο. Δεν νοείται προστασία της φύσης χωρίς χρήση. Όμως η φύση δεν μπορεί να χρησιμοποιείται για την κάλυψη ανθρωπίνων αναγκών αν δεν προστατευθεί. Δεν μπορούμε να προστατεύσουμε ένα οικοσύστημα αν δεν το χρησιμοποιήσουμε και δεν μπορούμε να το χρησιμοποιούμε έπ' άπειρον αν δεν το προστατεύσουμε.
3. Τοπικά και ιδιωτικά ενδιαφέροντα και συμφέροντα πρέπει να υποτάσσονται στα ενδιαφέροντα και συμφέροντα του γενικότερου κοινωνικού συνόλου.
4. Τα ενδιαφέροντα και συμφέροντα του παρόντος πρέπει να υποτάσσονται σε εκείνα του μέλλοντος. Κάθε γενιά έχει υποχρέωση να αφήνει το περιβάλλον σε καλύτερη κατάσταση από αυτή που παρέλαβε (αιεφορία της χρήσης).
5. Η προστασία της φύσης δεν πρέπει να περιορίζεται στην απλή διαπίστωση των ζημιών ή της αλλοίωσης που έχουν υποστεί τα οικοσυστήματα και στην προσπάθεια αποκατάστασης τους αλλά θα πρέπει, να προλαβαίνει τις καταστροφές και τις αλλοιώσεις. ,
6. Η προστασία της φύσης δεν πρέπει να αντιστρατεύεται την πρόοδο αλλά να χρησιμοποιεί τις σύγχρονες τεχνικές γνώσεις προς όφελος της.

2. Αρχές περιβαλλοντικής διαχείρισης» (Elliott, 2002).

- Η λήψη μέτρων ως απάντηση στις αλλαγές του περιβάλλοντος που εμφανίζονται ως απότοκοι των ανθρώπινων δραστηριοτήτων υποχρεούνται να γίνει με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνεται σε αυτό που μπορούμε να αποκαλέσουμε «έξι αρχές περιβαλλοντικής διαχείρισης» (Elliott, 2002).
Σύμφωνα με αυτές τις αρχές, οι δράσεις μας πρέπει να είναι:
- - **περιβαλλοντικά αειφόρες** (δηλαδή, ευεργετικές για τη φύση και στο παρόν και στο μέλλον)
- - **τεχνολογικά εφικτές** (δηλαδή, με κατάλληλες μεθόδους και εξοπλισμό)
- - **οικονομικά βιώσιμες** (δηλαδή, με ένα λογικό και διαχειρίσιμο κόστος)
- - **κοινωνικά επιθυμητές** (δηλαδή, αποδεκτές από την κοινωνία)
- - **νομικά αποδεκτές** (δηλαδή, εντός των πλαισίων των εθνικών και διεθνών νόμων)
- - **διαχειριστικά επιτεύξιμες** (δηλαδή, να διεξαχθούν από το δικό μας κυβερνητικό σύστημα)

Εμπειρία Ερευνητικής Ομάδας

- Οι **Επιστήμονες των Βιολογικών Επιστημών** θα πρέπει να γνωρίζουν τους τύπους οικοτόπων της Οδηγίας 92/43 της Ε.Ε. Καθώς και τα είδη της Χλωρίδας και Πανίδας
- Των **Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών** να έχουν γνώση της Αγροτικής Οικονομίας των Τουριστικών και άλλων Δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στις προστατευόμενες περιοχές.
- Η Επιστημονική Ομάδα θα πρέπει να χειρίζεται τους **Υπολογιστές τα Γεωγραφικά συστήματα Πληροφοριών και τις**
- Βάσεις Δεδομένων (**BioGreece'99, EUNIS κ. α** ,On-line βάσεις αναζήτησης με πληροφορίες για είδη και τύπους οικοτόπων)
- Να έχουν **ικανότητα διεπιστημονικής συνεργασίας** και **ικανότητα προσέγγισης και συνεργασίας με τους τοπικούς φορείς**

Κύρια σημεία του Διαχειριστικού Σχεδίου

- Κάθε Διαχειριστικό Σχέδιο πρέπει να περιλαμβάνει:
- Την Περιγραφή και ανάλυση της σημερινής κατάστασης και του ιστορικού της.
- Την αξιολόγηση της κατάστασης και των προοπτικών εξέλιξής της.
- Την τοποθέτηση του γενικού σκοπού και των επί μέρους σκοπών της Διαχείρισης.
- Τον προσδιορισμό των προτεινομένων μέτρων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗΣ

- **ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΠΟΛΙΤΙΚΟ – ΝΟΜΙΚΟ - ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ**
- **ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (Φυσικά, Βιολογικά, Πολιτιστικά, Κοινωνικά χαρακτηριστικά)**
- **ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (Επισήμανση των σημαντικών χαρακτηριστικών)**
- **ΙΔΑΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**
- **ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ-ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ (ΑΝΑΛΥΣΗ)**
- **ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ**
- **ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**
- **ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**
- **ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ**
- **ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ-ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ**
- **ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ**
- **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**
- **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ**

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ (SITE)

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Τοποθεσία Γεωγραφική
Θέση
- Ιδιοκτησιακό Καθεστώς
- Υποδομή Διαχείρισης
- Χάρτες Φωτογραφικό Υλικό
- Ζώνες ή Περιοχές

Περιβαλλοντικές Πληροφορίες

1.Φυσικό περιβάλλον

- Κλίμα
- Γεωλογία Υδρολογία
- Έδαφος
Γεωμορφολογία

2.Βιολογικό Περιβάλλον

- Πανίδα
- Χλωρίδα
- Βιοκοινότητες
- Οικότοποι
- Τοπία

3.Πολιτιστικό Περιβάλλον

- Αρχαιολογικό (Παλιά Χρήση Γης)
- Σημερινή Χρήση Γης
- Διαχείριση στο Παρελθόν
- Παρούσα Κατάσταση
- Δημόσιο Ενδιαφέρον
- Εκπαιδευτική Χρήση
- Ερμηνευτική Χρήση
- Διευκολύνσεις
- Ερευνητική Χρήση
- Χρήση για Αναψυχή

Προσδιορισμός κύριων χαρακτηριστικών

- Για να προσδιορίσουμε τα βασικά θέματα ή τα κύρια χαρακτηριστικά που θα ασχοληθούμε σε μια περιοχή θα πρέπει να έχουμε όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες για την περιοχή . αυτές θα είναι ο βασικός οδηγός για τα επί μέρους θέματα που θα εξεταστούν .
- Οι τεχνικές για τον προσδιορισμό των θεμάτων είναι:
 - • Συνεντεύξεις με άτομα ή με ομάδες
 - • Μια δημόσια ανοιχτή συγκέντρωση
 - • Μια συνάντηση εργασίας
 - • Συνάντηση με τοπικούς φορείς
 - • Συνάντηση με ιδιοκτήτες
 - • Έρευνα, ανάλυση κλπ

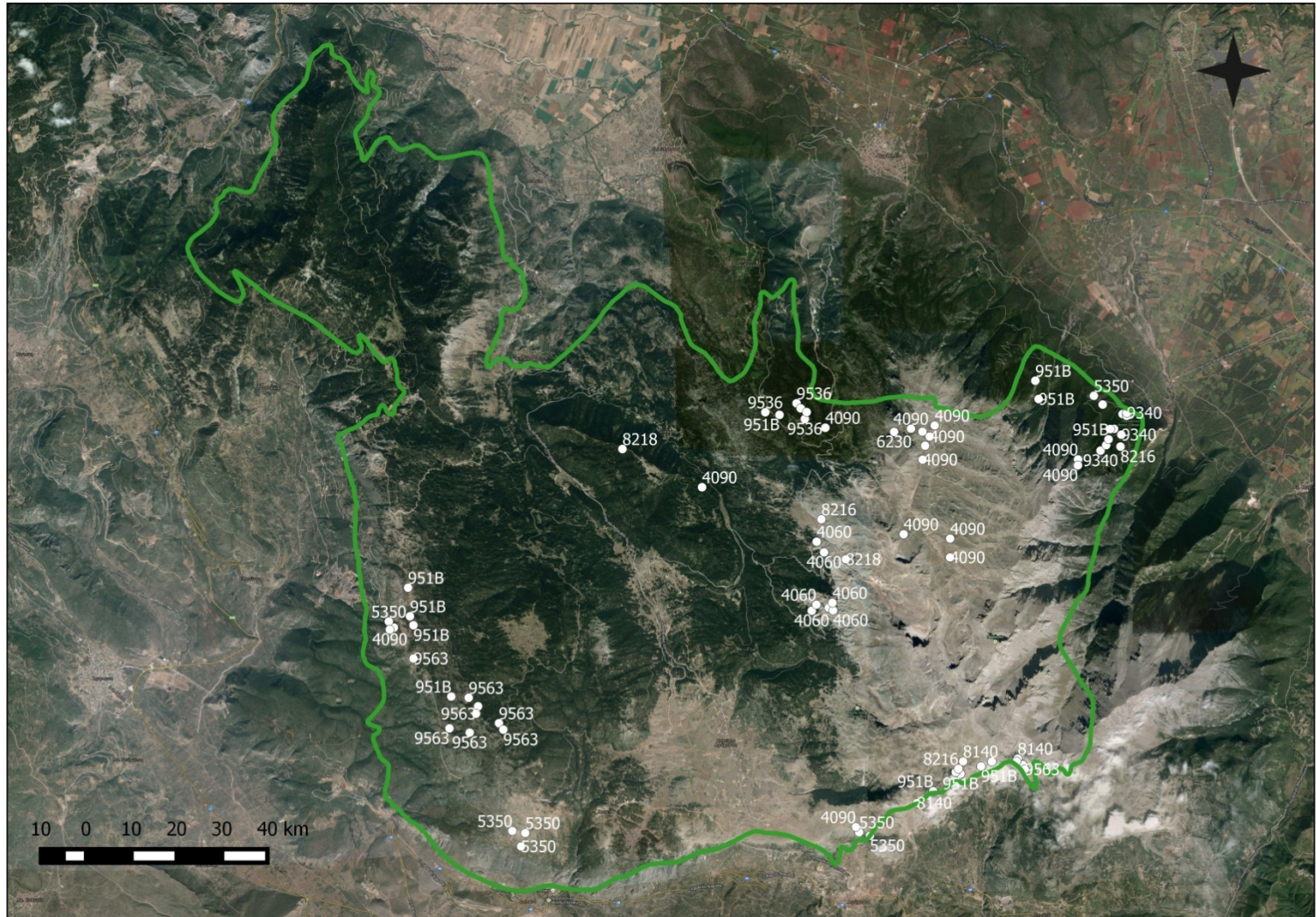
Χαρτογραφική κάλυψη

- Θα πρέπει να καταγραφούν οι όποιοι σχετικοί σύγχρονοι και οι χρήσιμοι ιστορικοί χάρτες.
- Να περιλαμβάνονται χάρτες που να δείχνουν τοπογραφία, γεωλογία, έδαφος, χρήση γης, βλάστηση, κ.λ.π
- Να δίνονται η ημερομηνία σύνταξης των χαρτών αυτών, η κλίμακα τους. και το που μπορεί κανείς να βρει τέτοιους χάρτες..
- Αυτά συχνά μπορούν να μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε τις διαδικασίες που είναι υπεύθυνες για τις αλλαγές.

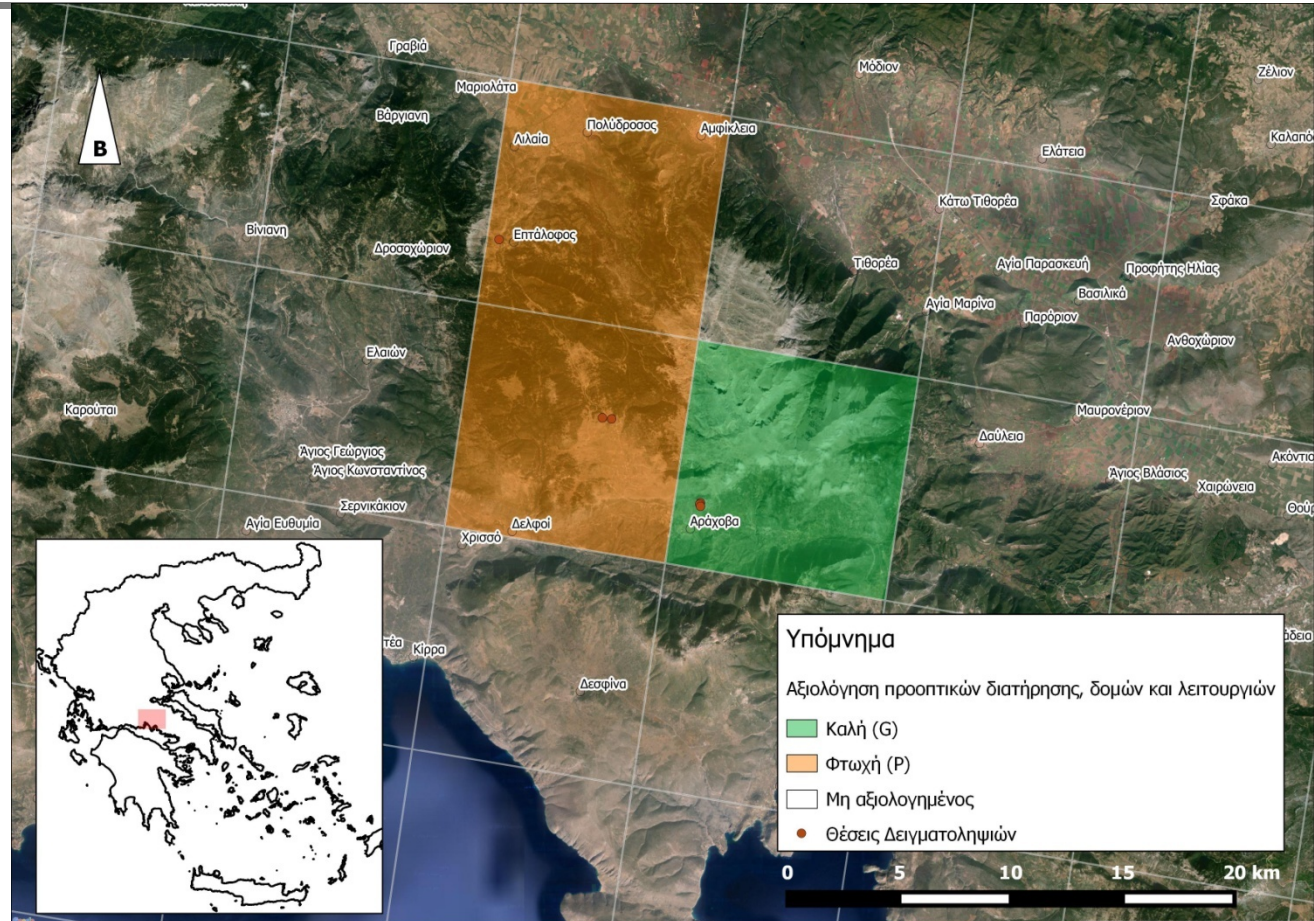
Περιοχή Παρνασσού

Πλοήγηση στο Google Earth

GR 2450005

Χάρτες
υφιστάμενης
κατανομής και
εύρους εξάπλωσης
για τον
τύπο οικοτόπου
934Α Ελληνικά
δάση πρίνου

Φωτογραφική κάλυψη

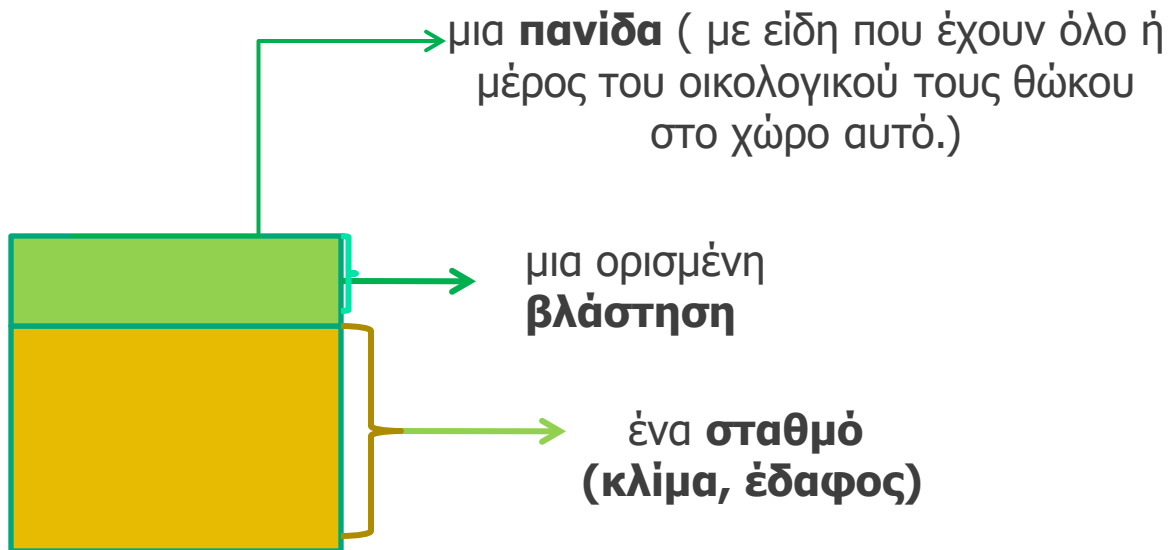
- Η καταγραφή της φωτογραφικής κάλυψης πρέπει να περιλαμβάνει και αεροφωτογραφίες αλλά και επίγειες.
- Η καταγραφή θα πρέπει να περιλαμβάνει μια αναφορά και σε ιστορικές αλλά και σε σημερινές φωτογραφίες.
- Όποια αναφορά σε μια φωτογραφία θα πρέπει να δίνει την τοποθεσία, και να σχολιάζονται τα περιεχόμενα και η ποιότητα τους.
- (Πολλές σύγχρονες μηχανές δίνουν και τις συντεταγμένες των φωτογραφιών)

Η έννοια του οικοτόπου

- Σύμφωνα με τον ορισμό που δίδεται στην οδηγία 92/43 (Οδηγία Habitat), φυσικοί οικοτόποι είναι περιοχές ή υγρότοποι που διακρίνονται χάριν των βιολογικών (βιοτικών) και μη βιολογικών (αβιοτικών) γεωγραφικών χαρακτηριστικών τους, είτε είναι εξ' ολοκλήρου φυσικές είτε ημιφυσικές
- Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, ένας οικοτόπος μπορεί να χαρακτηριστεί από το αβιοτικό μέρος, το σταθμό, που χαρακτηρίζεται από έναν συνδυασμό κλιματικών και εδαφικών παραγόντων και μια ορισμένη βλάστηση.
- Στην πράξη, ο τύπος οικοτόπου προσδιορίζεται από τη φυτοκοινότητα η οποία μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς. Η φυτοκοινότητα είναι ο βιοδείκτης που επιτρέπει να ταυτοποιήσουμε αυτόν ή τον άλλο τύπο οικοτόπου.

Η έννοια του οικοτόπου

Οι Οικότοποι είναι ομογενή τμήματα με :

Ενδιαίτημα

- Επίσης στην οδηγία 92/43 δίδεται και ένας άλλος ορισμός του οικοτόπου που αφορά την έννοια του ενδιαιτήματος ή οικοτόπου (Habitat) ενός είδους.
- Ο οικότοπος ή το ενδιαίτημα ενός είδους αποτελεί το περιβάλλον στο οποίο ζει ένα είδος σε ένα από τα στάδια του βιολογικού του κύκλου και ορίζεται από βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες.
- Ο οικότοπος ενός είδους είναι δυνατόν να ταυτίζεται με έναν ή περισσότερους φυσικούς οικοτόπους της οδηγίας 92/43 ή να περιορίζεται σε ένα τμήμα ή όψη του οικοτόπου.

Τύποι οικοτόπων

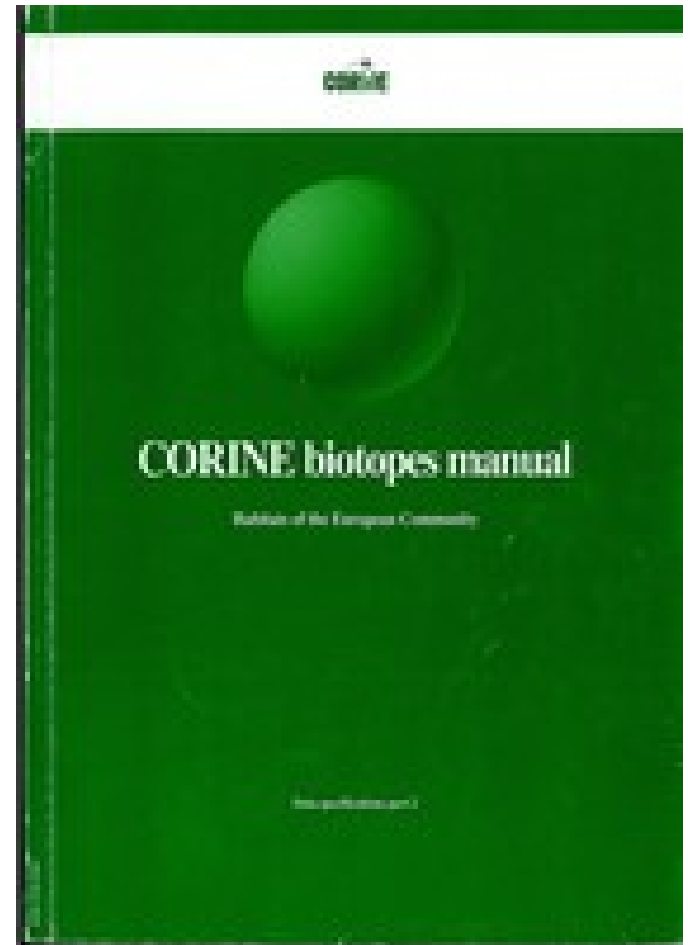
Στον οδηγό χαρτογράφησης δίνεται ο Ορισμός του Οικοτόπου και περιγράφονται:

- ο Κωδικός του Natura και του Corine
- οι Οικολογικές συνθήκες
- η Χλωριδική σύνθεση,
- η Κατάσταση διατήρησης,
- οι Απειλές
- η Γεωγραφική εξάπλωση και
- Η Ιεραρχική κατάταξη κατά Braun- Blanquet

Corine Biotopes Manual

**Το έργο βιοτόπους CORINE
πραγματοποιήθηκε κατά την
περίοδο 1985-1990 από μια
ομάδα ευρωπαίων
εμπειρογνομόνων
Εκδόθηκε το 1991
Μετά την πρώτη έκδοση η βάση
του CORINE αναθεωρήθηκε
(Version 2,3,4)**

Εγχειρίδιο Οικοτόπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- **Ερμηνευτικό εγχειρίδιο των οικοτόπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**
- Ένα σημαντικό βοήθημα στην αναγνώριση και περιγραφή των τύπων οικοτόπων τόσο των κοινοτικού ενδιαφέροντος όσο και των άλλων αποτελεί το Ερμηνευτικό εγχειρίδιο των οικοτόπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (**Interpretation Manual of European Union Habitats, 1996 -2013**).

INTERPRETATION

MANUAL

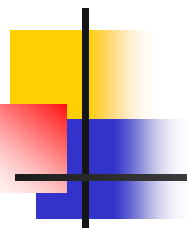
**EUR 28
April 2013**

OF

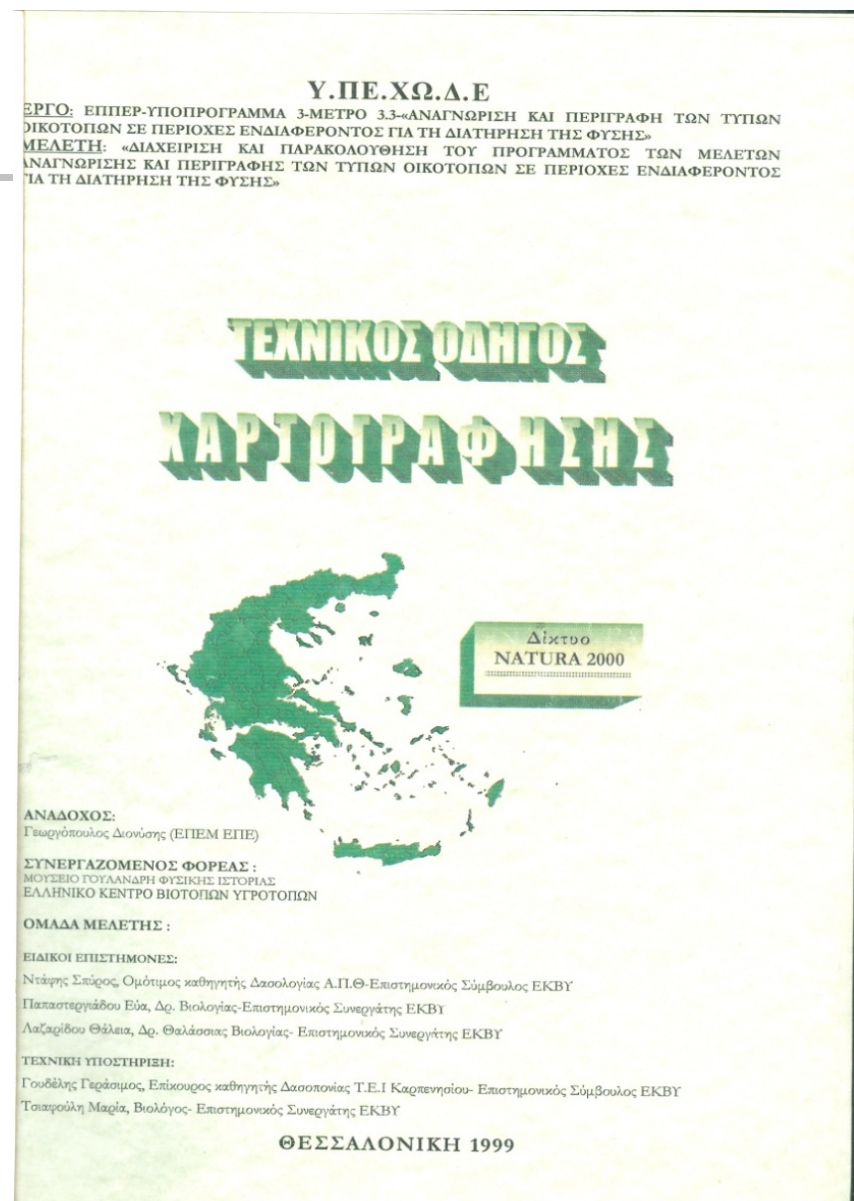
EUROPEAN UNION

HABITATS

Τεχνικός Οδηγός Χαρτογράφησης

■ Με την ολοκλήρωση των μελετών του έργου «Αναγνώριση και Περιγραφή των Τύπων Οικοτόπων σε περιοχές ενδιαφέροντος για τη διατήρηση της φύσης», επικαιροποιήθηκε ο Οδηγός και διαμορφώθηκε στη σημερινή του μορφή το 2001.

**Εκβολές Αχέροντα .Διάκριση τύπων οικοτόπων :Συστάδες με
Tamarix , *Juncus* και *Quercus* .**

Δάση Βαλανιδιάς (*Quercus macrolepis*)

Κωδικός NATURA 2000:9350

Corine 91:41.79

Αντιστοίχιση με SYNTAXA:Quercion ilicis creticum,Pistacio-Rhamnion, Ceratonio-Rhamnion

Περιγραφή

Δάση στα οποία κυριαρχεί η ημιαειθαλής *Quercus macrolepis* συχνά αραιά στη μεγαλύτερη μέσο -Μεσογειακή ζώνη της Ελλάδας, Αλβανία, Δυτική Ασία και πολύ τοπικά στη Νότιο Ιταλία.

Φυτά: *Quercus macrolepis, Galium aparine, Asphodelus aestivus* κ.ά.

- Γεωγραφική εξάπλωση: Ελλάδα , Αλβανία, Ιταλία.
- **41.791** Ελληνικά δάση βαλανιδιάς
- Σχηματισμοί με *Quercus macrolepis* της ηπειρωτικής Ελλάδος και των νησιών της, καθώς και της Αλβανίας. Καλώς αναπτυγμένα δάση υπάρχουν ειδικότερα στα Ιόνια νησιά, και στη Λέσβο όπου συνυπάρχει με θαμνώδη είδη όπως *Q. coccifera, Cistus* κλπ. Περισσότερο τροποποιημένες, συστάδες υπάρχουν στις παραθαλάσσιες πλαγιές των χαμηλών βουνών και λόφων κατά μήκος του κόλπου της Άρτας, στη δυτική Αιτωλία, στη Βόρειο-Δυτική Πελοπόννησο, στη Θεσσαλία, την Αττική και τη Θράκη. Θεωρούνται υπολειμματικά στοιχεία και χρειάζονται προστασία.

Quercus macrolepis

Quercus macrolepis στην
Πελοπόννησο

Δάση καστανιάς

Κωδικός «NATURA 2000» : 9260 CORINE 91: 41.9

Αντιστοίχιση με SYNTAXA: Melito –Quercion, Quercion
frainetto, Quercion ilicis

- ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
- Ορισμός: Υπερ-Μεσογειακά και «Υπο-Μεσογειακά δάση που κυριαρχεί η *Castanea sativa*. και παλαιές φυτεύσεις με ημιφυσική παρεδαφιαία βλάστηση
- Φυτά: *Castanea sativa*, *Pteridium aquilinum*, *Carpinus orientalis*, *Corylus avallana*, *Fragaria vesca*, *Campanula spatula*, *Fagus silvatica*
- Γεωγραφική εξάπλωση: Αυστρία, Ελλάδα, Γαλλία. Ιταλία. Ισπανία, Πορτογαλία

Δάσος Καστανιάς στη Θεσσαλία

951B Δάση ελληνικής ελάτης
(*Abies cephalonica*)

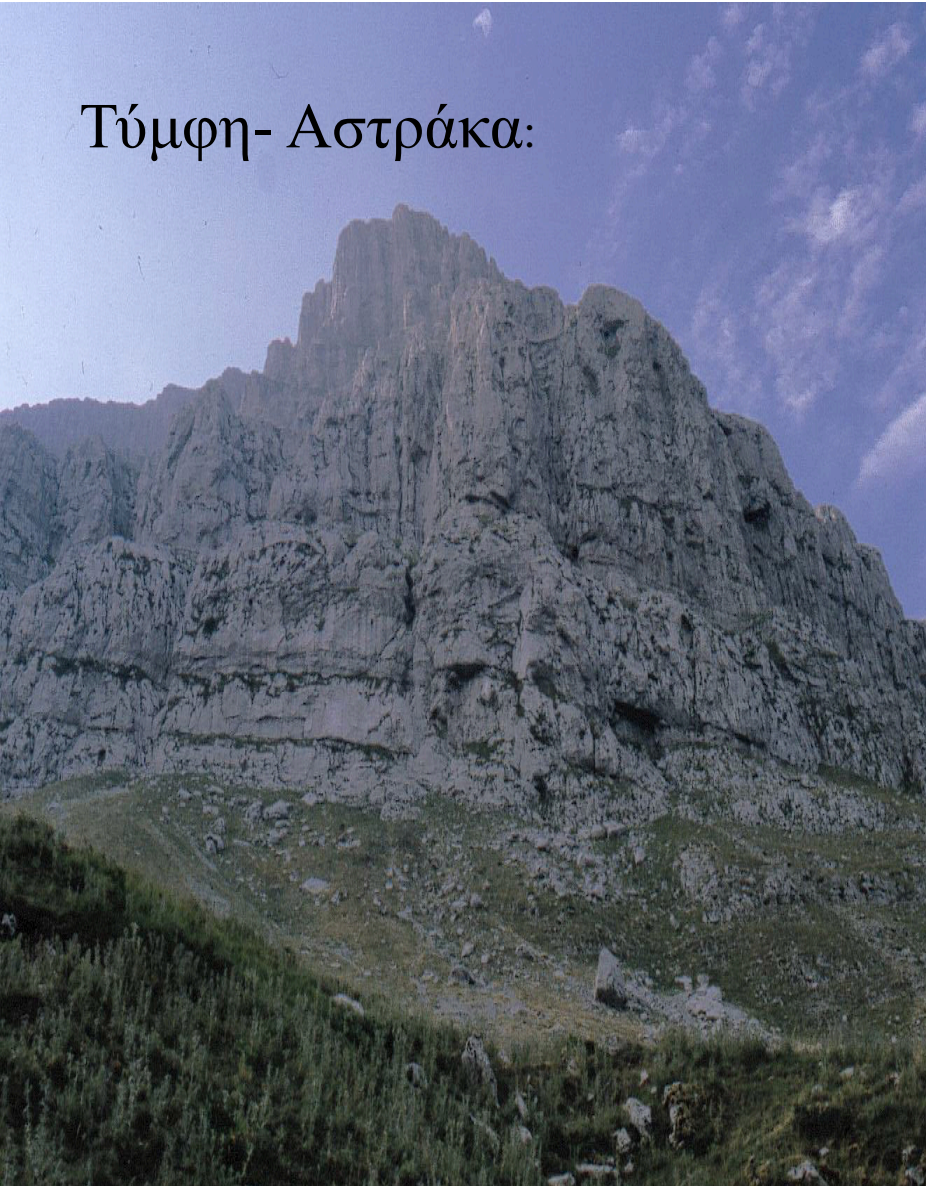

9560* Ενδημικά δάση με *Juniperus* spp. (9560).

Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση
Κωδικός «NATURA 2000»: 8210 CORINE 91: 62.1

Τύμφη- Αστράκα:

Κορυφές
Παρνασσού

ΧΑΣΜΟΦΥΤΙΚΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗ ΒΡΑΧΩΔΩΝ ΚΛΙΤΥΩΝ

61.2 και 62.1 Α Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση
Κωδικός «NATURA 2000»: 8210 CORINE 91: 62.1

• ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

• **Ορισμός:** Χασμοφυτική βλάστηση ασβεστολιθικών κρημνών, στη Μεσογειακή περιοχή και στην Ευρω- Σιβηρική πεδινή περιοχή μέχρι το αλπικό επίπεδο, η οποία ανήκει κυρίως στις τάξεις *Potentilletalia caulescentis* και *Asplenietalia glandulosi*. Εδώ μπορούν να αναγνωρισθούν δύο επίπεδα, α) θερμό -μέσο μεσογειακό επίπεδο (*Onosmetalia frutescentis*, *Campanulion versicoloris* με *Campanula versicolor*, *C. rupestris*, *Inula attica*, *I. Mixta*, *Odontites luskii* β) Ορεινό - ορομεσογειακό επίπεδο (*Potentilletalia speciosae* *Silenion articulatae*, *Gallion degenii* και *Ramondion nathaliae*). Αυτοί οι τύποι οικοτόπων παρουσιάζουν μία μεγάλη τυπική ποικιλότητα με πολλά ενδημικά είδη.

• **Οικολογικές συνθήκες:** Απαντάται σε απόκρημνους βράχους με κλίσεις 65-100%. Υψομετρικά εξαπλώνεται από την επιφάνεια της θάλασσας μέχρι τα 2500 μέτρα περίπου. Σε περιοχές που η ηπειρωτικότητά τους κυμαίνεται ως τις ακραίες τιμές, μπορεί να είναι παραθαλάσσιοι βράχοι υψομέτρου 10 μέτρα μέχρι και κορυφές υψηλών βουνών της κεντρικής Ελλάδας. Πρόκειται για κοινότητες που συγκροτούνται από χασμοφυτα είδη τα οποία έχουν τις προσαρμογές που απαιτούνται για να φυτρώσουν και να αναπτυχθούν μέσα στις σχισμές των βράχων, ακόμη και σε ελάχιστο έδαφος.

• **Χλωριδική σύνθεση:** *Sedum album*, *Saxifraga paniculata*, *Campanula rotundifolia*, *Silene ramassii*, *Poa thessala*, *Inula verbascifolia*, *Sedum hispanicum*, *Centaurea salonitana*, *Sedum caespitosum*, *Centaurea graeca*, *Sedum acre*, *Festuca valesiaca*, *Sesleria tenerrina*, *Carex kitaibeliana*, *Globularia cordifolia*, *Thymus praecox*, *Minuartia stojanovii*, *Anthyllis aurea*, *Stachelina unifloscula*, *Pinus nigra*, κ ά

• **Κατάσταση διατήρησης-Απειλές:** Οι μόνες απειλές που διαπιστώθηκαν μέχρι σήμερα οφείλονται στη διάνοιξη δρόμων και στη λειτουργία λατομείων εξόρυξης φυσικού χαλικιού.

8210 Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση
Geranium macrorhizum, *Doronicum columnae*, *Scrophularia* sp.

**ΑΣΒΕΣΤΟΛΙΘΙΚΑ ΒΡΑΧΩΔΗ ΠΡΑΝΗ ΜΕ
ΧΑΣΜΟΦΥΤΙΚΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗ**

Campanulo aizooi – *Campanuletum rupicolae* ass. Quézel 1964 (κωδ. NATURA 2000: 821814)

Βραχόφιλη
βλάστηση
(Ramonda)

Campanula versicolor

Petromarula pinnata,

8140 Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου (και 8210)

6230* Χλοώδεις διαπλάσεις με *Nardus*, ποικίλλων ειδών, σε πυριτιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών

Alopecuro gerardii – *Crocetum sieberi* ass. Quézel 1964 (κωδ. NATURA 2000: 623011)

Υγρότοποι – WETLANDS

Κοιλάδα Καλαμά στην Ήπειρο

3280: Οι ποταμοί της Μεσογείου με μόνιμη ροή: Paspalo-Agrostidion και πυκνή βλάστηση με μορφή παραπετάσματος από *Salix* και *Populus alba* κατά μήκος των οχθών τους

91EO: Αλλουβιακά υπολειμματικά δάση (*Alnion glutinoso-incanae*) στο Νέστο

Αώος (*Platanus orientalis*) (τύπος οικοτόπου 92C0)

Λίμνη Τριχωνίδα

72Α0: Καλαμώνες *Phragmites australis*

Εκτεταμένοι Καλαμιώνες στη Μικρή Πρέσπα

3150: Ευτροφικές φυσικές λίμνες με βλάστηση τύπου
Magnopotamion ή Hydrocharition

Nymphaea alba

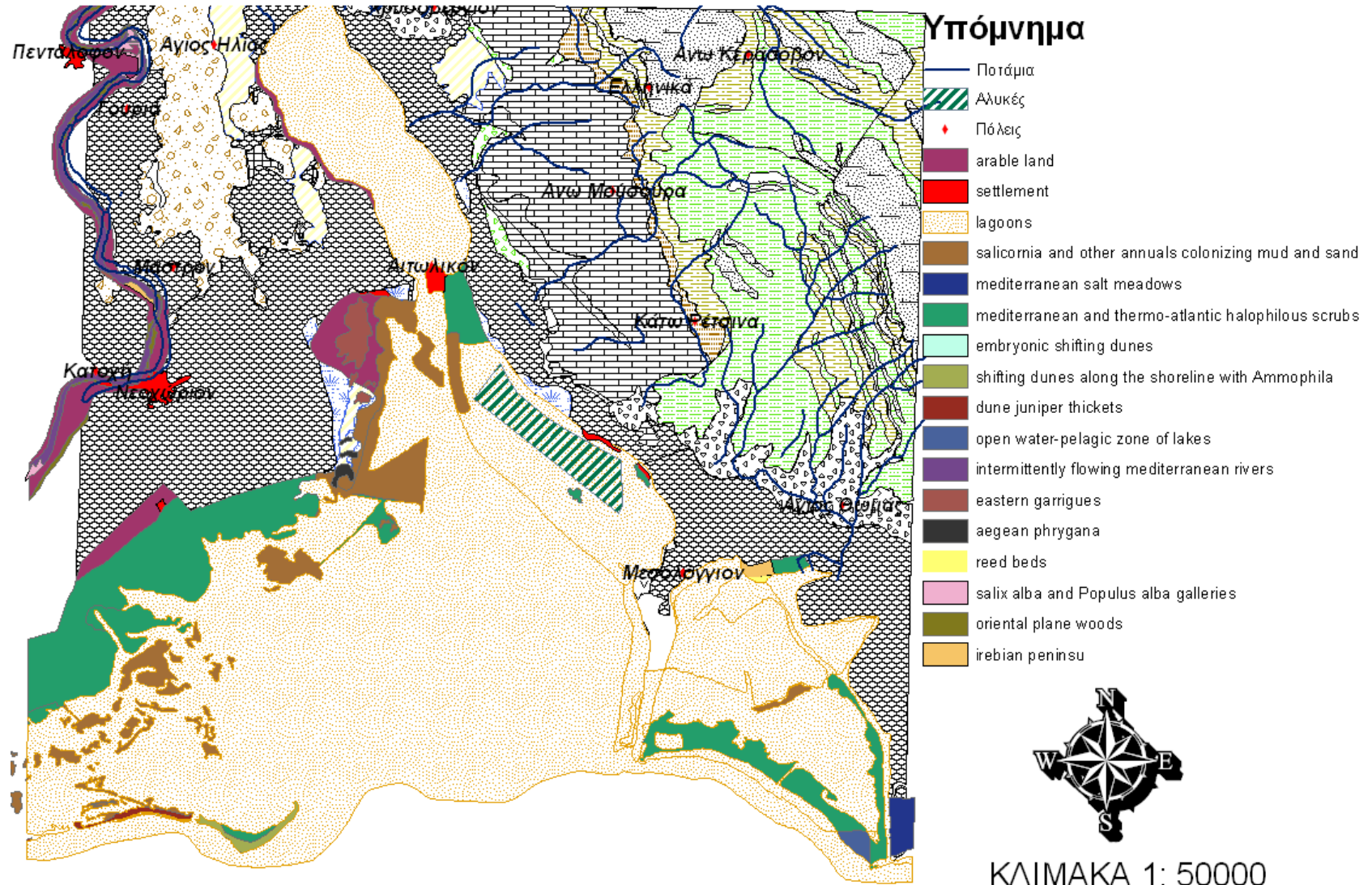
Potamogeton natans

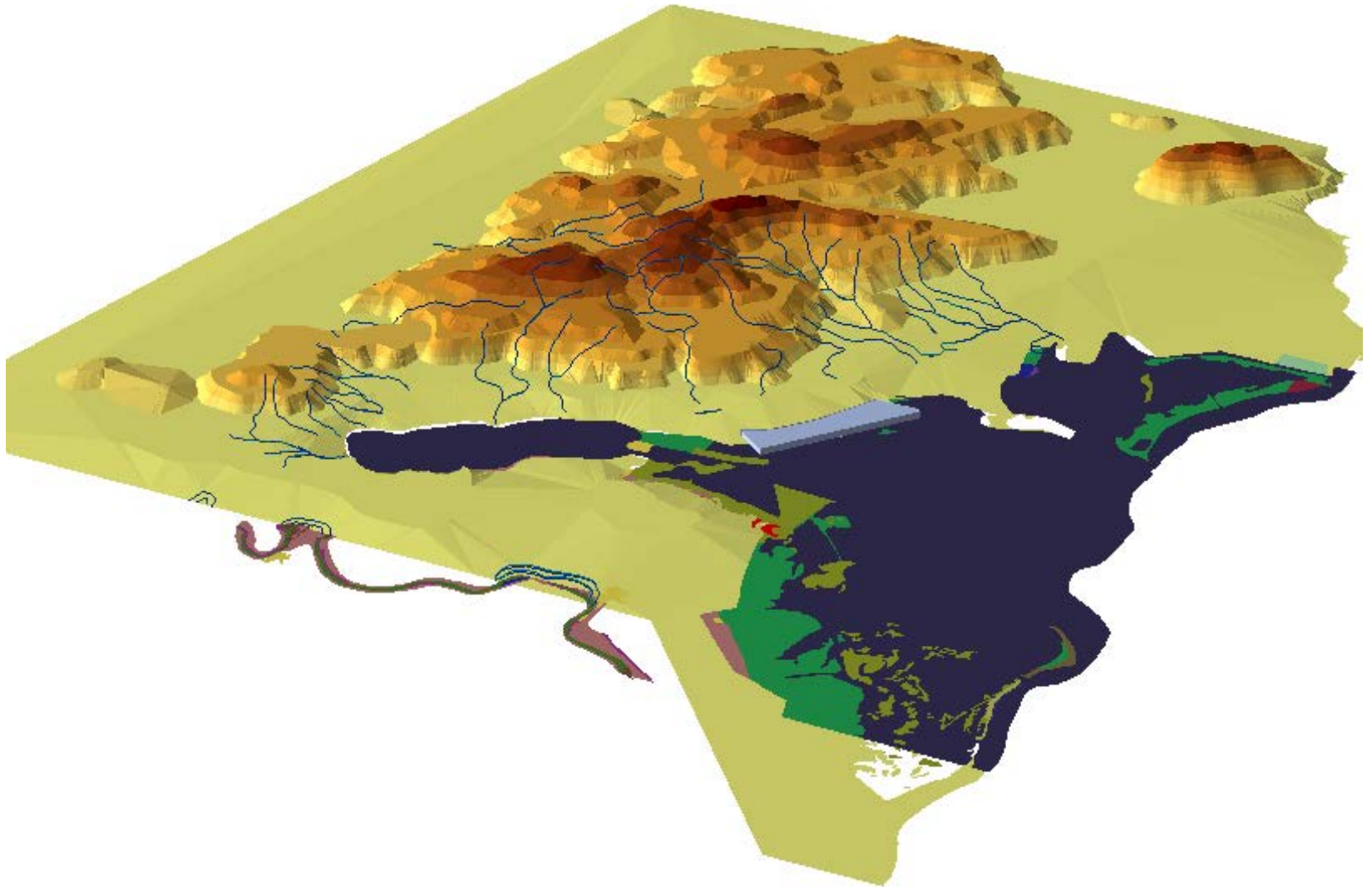
Typha angustifolia *Lemna minor*

Τύποι Οικοτόπων

Τρισδιάστατη απεικόνιση Προστατευόμενης περιοχής Μεσολογγίου

Καταγραφή ειδών

Χλωρίδας και Πανίδας

Οι υποενότητες χλωρίδα και πανίδα μπορούν να διαιρεθούν σε ξέχωρες ομάδες όπως χλωρίδα (Σπερματόφυτα, Πτεριδόφυτα, λειχήνες, κλπ.), πανίδα :πουλιά θηλαστικά, ερπετά, κλπ.

- **Αν και ο μακροπρόθεσμος στόχος πρέπει να είναι να μια πλήρη λίστα των ειδών. αυτές οι λίστες δεν έχουν θέση μέσα στο κύριο μέρος του σχεδίου διαχείρισης.**
- **Οι λίστες μπορούν να περιλαμβάνονται στο τέλος σε μορφή παραρτήματος.**
- **Οι λίστες αυτές πρέπει να αξιολογούνται διότι διαφορετικά μπορεί να είναι παραπλανητικές. Σε πολλές περιπτώσεις η μεγάλη ποικιλία των ειδών είναι μια ένδειξη καλής κατάστασης της περιοχής, ενώ σε άλλες περιπτώσεις μπορεί να είναι ένδειξη διαταραχής**

Καταγραφή ενδημικών και άλλων σημαντικών ειδών

- Είναι ιδιαίτερα σημαντικό όλα τα είδη που τελούν υπό κάποιο συγκεκριμένο νομικό καθεστώς ή προστατεύονται να καταγράφονται. (Red Data Book, IUCN, Σύμβαση Βέρνης, CITES, Π.Δ.67/1982, Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, ενδημικά είδη)
- Θα πρέπει να καταγράφονται και οι όποιες καταμετρήσεις ή άλλες σχετικές έρευνες.
- Μπορεί η καταγραφή των ειδών να είναι τόσο ατελής που ακόλουθες διαχειριστικές αποφάσεις να είναι δύσκολο να ληφθούν.
- Χρήσιμο είναι ακόμη και σ' αυτό το στάδιο να προσδιορίζονται τα όποια μελλοντικά προγράμματα για την λήψη πληροφοριών που απαιτούνται.

Iris pseudacorus

Ramonda serbica: Ένα βαλκανικό ενδημικό στο
Φαράγγι του Βίκου

Atropa belladonna L. (Άτροπος η μπελλαντόνα)

Crataegus monogyna

Φαρμακευτικά Φυτά των φρυγάνων

Salvia

Hypericum

Narcissus ssp.

Moltkia petraea

ΕΝΔΗΜΙΚΑ ΤΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ- ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Campanula radicata

Edraianthus parnassicus

ΣΠΑΝΙΑ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΑ ΕΙΔΗ

Lilium martagon

Χέλια: Ένα Υγροτοπικό Είδος

Κυπρίνος ή Γριβάδι (Cyprinus carpio),

**Η ορνιθοπανίδα αποτελεί ένα από τα πιο εντυπωσιακά
στοιχεία των υγροτόπων και αποτελεί ένα δείκτη της
οικολογικής του κατάστασης**

Κερκίνη

Σημερινή χρήση γης

- Καταγράφονται όλες οι πλευρές της χρήσης της γης: δασοπονική, γεωπονική, τουριστική, άντληση νερών (γεωτρήσεις), εκπαίδευση, κ.λ.π.
- Σημειώνονται όλες οι πιθανές επιπτώσεις μπορεί να έχει από οποιαδήποτε από τις ανωτέρω χρήσεις στην περιοχή.
- Αν είναι απαραίτητο, να αφιερώνεται ξεχωριστό κεφάλαιο για εξηγήσεις των χρήσεων στο Διαχειριστικό σχέδιο.

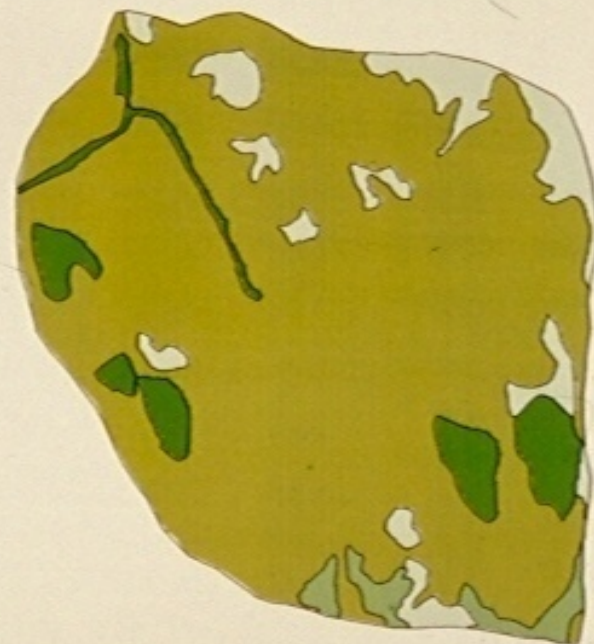
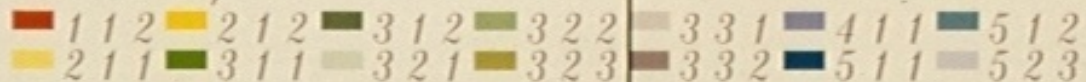
Corine Land cover

111	Continuous urban fabric
112	Discontinuous urban fabric
121	Industrial or commercial units
122	Road and rail networks and associated land
123	Port areas
124	Airports
131	Mineral extraction sites
132	Dump sites
133	Construction sites
141	Green urban areas
142	Sport and leisure facilities
211	Non-irrigated arable land
212	Permanently irrigated land
213	Rice fields
221	Vineyards
222	Fruit trees and berry plantations
223	Olive groves
231	Pastures
241	Annual crops associated with permanent crops
242	Complex cultivation patterns
243	Land principally occupied by agriculture, with significant areas of natural vegetation
244	Agro-forestry areas
311	Broad-leaved forests
312	Coniferous forests
313	Mixed forests
321	Natural grasslands
322	Moors and heathland
323	Sclerophyllous vegetation
324	Transitional woodland-shrub
331	Beaches, dunes, sands
332	Bare rocks
333	Sparsely vegetated areas
334	Burnt areas
335	Glaciers and perpetual snow
411	Inland marshes
412	Peat bogs
421	Salt marshes
422	Salines
423	Intertidal flats
511	Water courses
512	Water bodies
521	Coastal lagoons
522	Estuaries
523	Sea and ocean

Χρήσεις γης Αχέροντα και Στενά Αχέροντα κατά Corine

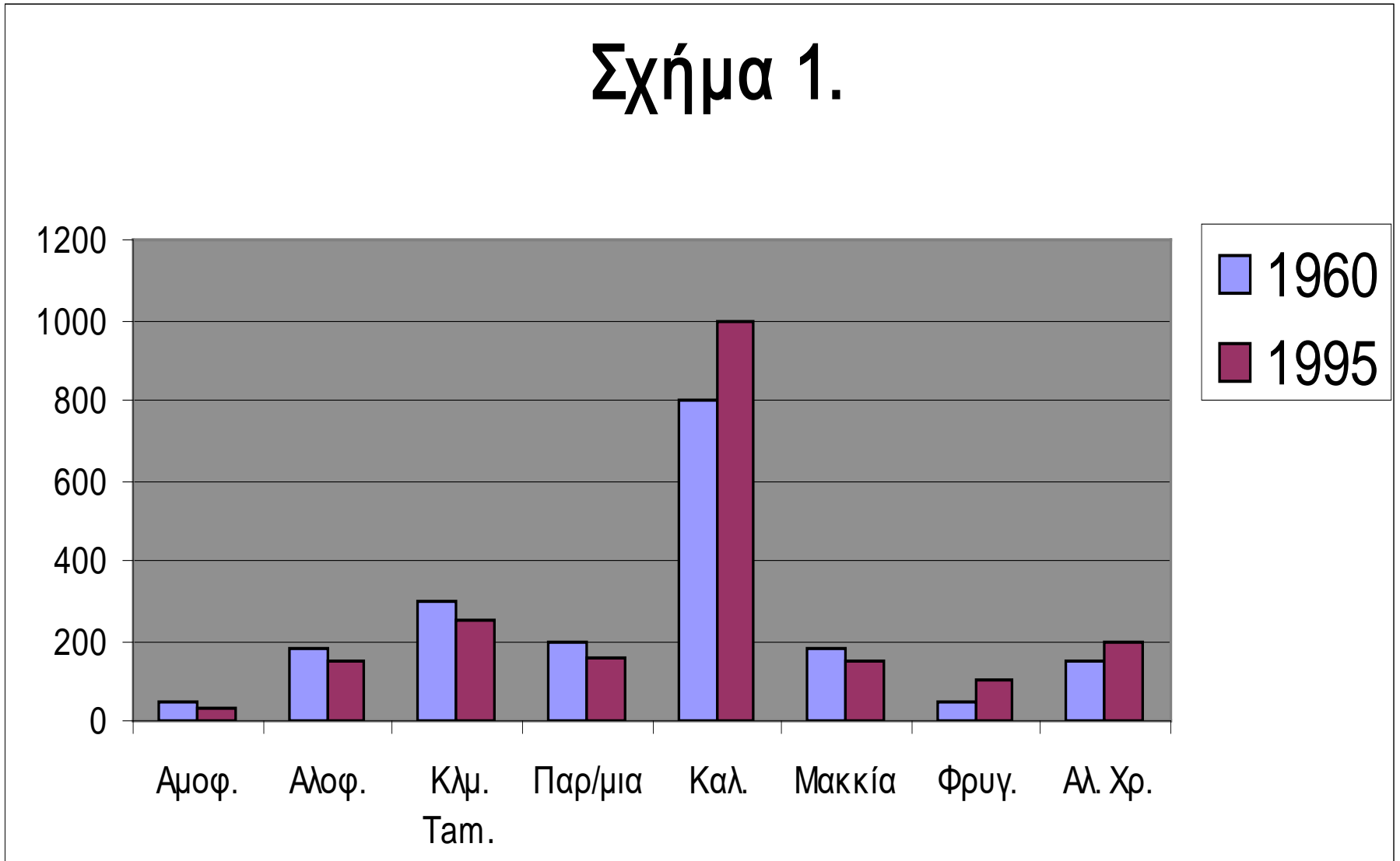
LAND USE MAP

SCALE 1:35.000

Σχήμα 1. Μεταβολή χρήσεων γης μεταξύ 1960 και 1995 στο Δέλτα το ποταμού Αχέροντα

Σχήμα 1.

Αρχαιολογία / Χρήση της γης στο παρελθόν

- **1. Καταγράφεται η παρουσία οποιωνδήποτε αρχαιολογικών ή ιστορικών στοιχείων της περιοχής μαζί με τις όποιες επιπλοκές επιφέρουν στη διαχείριση.**
- **Είναι σημαντικό λοιπόν όλα τα καταγεγραμμένα ιστορικά μνημεία και ιδιαίτερα τα μνημεία που περιλαμβάνονται σε σχεδιασμό, να σημειώνονται και να δείχνονται στο χάρτη.**
- **2. Τα αρχαιολογικά μνημεία, μαζί με την καταγραμμένη παρελθούσα χρήση τους, μπορεί να παρέχουν αξιόλογη καθοδήγηση για τη μελλοντική τους διαχείριση.**

Νεκρομαντείο Αχέροντα (τέλη 4ου – αρχές 3ου αι.π.Χ.) & μονή του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου (18ος αι.μ.Χ.)

Αξιολόγηση- Integrated environmental assessment”,

- Περιβαλλοντική Αξιολόγηση είναι η διαδικασία της συλλογής και ανάλυσης των πληροφοριών σχετικά με το τρέχουσα και μελλοντική κατάσταση της ποιότητας του περιβάλλοντος και των πόρων και
- Αποσκοπεί στην αξιολόγηση δυνατοτήτων και περιορισμών και των ιδιαίτερων αξιών της περιοχής, αναλύει τις τάσεις εξέλιξης και τους κινδύνους για τα οικοσυστήματα και το τοπίο και εξετάζει όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν τη Διαχείριση.

Αξιολόγηση των κύριων χαρακτηριστικών

- Η αξιολόγηση της σημασίας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μας βοηθά να προσδιορίσουμε ακριβώς γιατί μια θέση ή μια περιοχή είναι σημαντική.
- Η αξιολόγηση γίνεται με τη βοήθεια κριτηρίων τα οποία εφαρμόζονται για κάθε κύριο χαρακτηριστικό.

Κάθε υποψήφιο χαρακτηριστικό πρέπει να θεωρείται ξεχωριστά με τη σειρά του.

Τα χαρακτηριστικά μπορεί να είναι :

- Ένας πλήρης οικότοπος, για παράδειγμα ένα σύστημα αμμοθινών
- Μια σειρά από κοινωνίες φυτών με πολλούς σημαντικούς κοινούς παράγοντες.
- Μια ξεχωριστή φυτοκοινωνία ή υποφυτοκοινωνία
- Ξεχωριστά είδη.
- Γεωλογικά χαρακτηριστικά.
- Φυσιογραφικά χαρακτηριστικά.
- Όλη η Περιοχή (Site).

Κριτήρια αξιολόγησης

- Τα κριτήρια παρέχουν εστίαση για συζήτηση.
- Πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο τα κριτήρια που θεωρούνται χρήσιμα, και να αναπτύσσονται άλλα όπου οι καταστάσεις το απαιτούν .
- Τα κριτήρια δεν είναι όλα κατάλληλα για όλα τα χαρακτηριστικά και για όλες τις τοποθεσίες.
- Τα κριτήρια είναι για να καθοδηγούν και να απελευθερώσουν την διαδικασία της σκέψης.
- Είναι σημαντικό ο διαχειριστής να μην περιορίζεται από τα κριτήρια.

**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ
ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

Αξιολόγηση οικοτόπων

Μέγεθος

Ποικιλότητα

Φυσικότητα

Σπανιότητα

Ευαισθησία-ευπάθεια

Ιστορικό διαχείρισης

Θέση στα πλαίσια μιας

οικολογικής ενότητας

Δυνατότητες για βελτίωση

Αξιολόγηση ειδών

Βασίζεται σε κριτήρια που αφορούν στη σπουδαιότητα και σημαντικότητα των ειδών. Προστατευόμενα είδη (Red Data Book, IUCN, Σύμβαση Βέρνης, CITES, Π.Δ.67/1982, Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, ενδημικά)

- Κριτήρια Αξιολόγησης ειδών
- Γεωγραφική εξάπλωση
- Μέγεθος πληθυσμών, Ποικιλότητα, Φυσικότητα,
- Σπανιότητα, (ελληνικά ενδημικά, τοπικά κλπ.)
- Ευαισθησία-ευπάθεια,
- Δυνατότητες για βελτίωση

Το μέγεθος ως κριτήριο

- Όταν εφαρμόζουμε αυτό το κριτήριο, εξετάζουμε:
- Πόσο μεγάλο / εκτεταμένο είναι το χαρακτηριστικό;
- Πώς το μέγεθος/ έκταση του χαρακτηριστικού επηρεάζει άλλα παρόμοια χαρακτηριστικά;
- Τι προβλήματα και /ή πλεονεκτήματα συνδέονται με μεγάλους ή μικρούς οικοτόπους / κοινωνίες/ πληθυσμούς ;
- Είναι το χαρακτηριστικό αρκετά μεγάλο για να είναι βιώσιμο;

Ποικιλότητα ως κριτήριο

- Όταν εφαρμόζεται αυτό το κριτήριο, εξετάζουμε:
- Πώς συγκρίνεται η ποικιλότητα οικοτόπων / κοινοτήτων με άλλους παρόμοιους οικοτόπους και κοινότητες
- Η διαχείριση πραγματοποιείται συχνά για τη διατήρηση ή και τη βελτίωση της ποικιλότητας μιας τοποθεσίας.
- Η υποχρέωση διατήρησης της ποικιλότητας είναι σε παγκόσμιο επίπεδο, και δεν συνεπάγεται ευθύνη να μεγιστοποιούμε την ποικιλότητα ενός θεωρούμενου τόπου.

Φυσικότητα

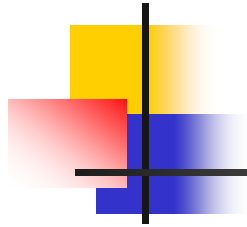
- Όταν εφαρμόζουμε αυτό το κριτήριο, θεωρούμε τα ακόλουθα:
- Πόσο φυσικό είναι αυτό το χαρακτηριστικό;
- Προσδιορίζουμε σημαντικές και ιδιαίτερες ανθρώπινες επιδράσεις μέσα στη συγκεκριμένη τοποθεσία. Π.χ. εισαχθέντα ξενικά είδη.
- **Το ένα άκρο της κλίμακας** αντιπροσωπεύεται από οικοτόπους ή πληθυσμούς που δέχονται την ελάχιστη ενόχληση από τον άνθρωπο, πχ. τα παρθένα δάση.
- **Στα μισά της κλίμακας** υπάρχουν τροποποιημένοι, ημιφυσικοί οικότοποι, για παράδειγμα, οι φρυγανότοποι όπου κυριαρχούν τα φυτά (*Phlomis*, *Erica*, *Genista*) και οι περιοχές με χαμηλούς θάμνους.
- **Στο αντίθετο άκρο** της κλίμακας κατέχεται από τεχνητούς οικοτόπους, π.χ. οι εμπορικές φυτείες πεύκης.

Σπανιότητα ως κριτήριο

- Όταν εφαρμόζουμε αυτό το κριτήριο, θεωρούνται τα ακόλουθα:
- Γιατί το χαρακτηριστικό επιβιώνει στη τοποθεσία;
 - Λόγω της επίδρασης ή της απουσίας της ανθρώπινης πίεσης;
 - Επειδή ο πληθυσμός είναι απομονωμένος (π.χ. Αρκτική αλπική χλωρίδα) ;
 - Επειδή ένα είδος έχει συγκεκριμένες απαιτήσεις οικοτόπου που εμφανίζονται στη τοποθεσία;
 - Είναι το χαρακτηριστικό βιώσιμο μακροπρόθεσμα;

Ευθραυστότητα

- Η ευθραυστότητα θα πρέπει πάντα να θεωρείται μέσα σε χρονική κλίμακα. Σε τελική ανάλυση κανένας οικότοπος δεν έχει ανοσία στην ανθρώπινη πίεση.
- Η ευθραυστότητα είναι σχεδόν χωρίς εξαίρεση συνδεδεμένη με τη σπανιότητα.
- Για πολλά είδη ο πληθυσμός είναι στο μεγαλύτερο βαθμό ευθραυστότητας κατά την μετά-αναπαραγωγική περίοδο.
- Όταν εφαρμόζεται το κριτήριο αυτό, θεωρούνται τα ακόλουθα:
- Ποιες είναι οι πιθανές αιτίες ευθραυστότητας;
- Είναι βιώσιμο αυτό το χαρακτηριστικό;

Τυπικότητα ως κριτήριο

- Όταν εφαρμόζεται το παραπάνω κριτήριο θεωρούνται τα παρακάτω:
- Ποια είναι η τυπική γεωμορφολογία/ η τυπική κοινότητα / ο τυπικός οικότοπος / τα τυπικά είδη για μια περιοχή;
- Ποια είναι τα τυπικά είδη για ένα οικότοπο / για μια κοινότητα;
- Αυτό το κριτήριο είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για να δικαιολογηθεί η διασφάλιση των τυπικών χαρακτηριστικών της περιοχής.

Καταγεγραμμένη ιστορία

- Όταν εφαρμόζεται το κριτήριο πρέπει να θεωρούνται τα παρακάτω:
- Η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των επιστημονικών αρχείων για την προηγούμενη χρήση της γης,
- Η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των προσβάσιμων φυσικών στοιχείων ή μαρτυριών

Θέση σε μια οικολογική ενότητα

- Η αστικοποίηση και η εντατική γεωργική χρήση από αγροτικά μηχανήματα στην εξοχή, έχουν οδηγήσει σε τεμαχισμό πολλών άλλοτε ενιαίων οικολογικών μονάδων.
- Όταν εφαρμόζεται το κριτήριο αυτό να θεωρούνται τα παρακάτω:
- Η έκταση και η κατάσταση της οικολογικής ενότητας,
- Η σχέση των χαρακτηριστικών της περιοχής με την οικολογική ενότητα .

Δυναμικό ή δυνατότητα βελτίωσης /αποκατάστασης

- Τα περισσότερα χαρακτηριστικά είναι λιγότερο ή περισσότερο ατελή.
- Το κριτήριο αυτό χρησιμοποιείται για την εκτίμηση του δυναμικού για βελτίωση.
- Σοβαρά υποβαθμισμένα χαρακτηριστικά μπορεί να έχουν διαφορετικό βαθμό δυναμικού για βελτίωση. Μερικά καθόλου, και άλλα έχουν το δυναμικό πλήρους αποκατάστασης με την κατάλληλη διαχείριση.

Έννοια του Τοπίου

- Στη στενή του έννοια το τοπίο μπορεί να περιγραφεί απλά ως η εμφάνιση της χέρσου (γης). Αυτό που φαίνεται είναι το προϊόν ενός συνδυασμού γεωμορφολογίας, φυτοκάλυψης και χρήσεων γης.
- Είναι δηλαδή το οπτικό αποτέλεσμα του συνδυασμού της μορφολογικής διαμόρφωσης του εδάφους του μωσαϊκού των φυσικών οικοσυστημάτων και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (οικισμών, αγρών, οπωρώνων, φυτειών κ.λ.π.)

Δομή, Λειτουργία και Εξέλιξη του Τοπίου

- Η Δομή του τοπίου περιλαμβάνει το σχήμα, το μέγεθος, τη σύνθεση, τον αριθμό και τη θέση των διαφόρων οικοσυστημάτων μέσα σ' αυτό. Συνήθως τα οικοσυστήματα ενός τοπίου συνδέονται με έναν κοινό οικολογικό παράγοντα.
- Η Δομή του τοπίου επηρεάζει τις λειτουργίες που επιτελούνται σ' αυτό, όπως είναι η ροή ενέργειας, η ροή υλικών και η μετακίνηση ειδών κ.λ.π..
- Τα τοπία δομούνται και αλλάζουν ανταποκρινόμενα στις γεωλογικές διεργασίες, τις κλιματικές αλλαγές, και στις δραστηριότητες των οργανισμών.

Αξιολόγηση τοπίου

- Η αξιολόγηση της ποιότητας του τοπίου απαραίτητα περιλαμβάνει μια υποκειμενική αξιολόγηση και **είναι ένα θέμα αισθητικής προτίμησης.**
- Ο σκοπός αυτού του τμήματος, αξιολόγησης τοπίου, είναι να τοποθετηθεί μια σχετική αξία και στο τοπίο συνολικά και επίσης στα μεμονωμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα μέσα στο τοπίο.
- Αυτό είναι μια **υποκειμενική** διαδικασία όπου οι προσωπικές απόψεις και η προτίμηση θα επηρεάσουν τις αποφάσεις.
- Οπουδήποτε είναι δυνατόν, χρησιμοποιείτε αποδεικτικά στοιχεία, όπως **το σχήμα, το μέγεθος, τη σύνθεση, τον αριθμό και τη θέση των διαφόρων οικοσυστημάτων στο τοπίο, το νομικό καθεστώς ή οποιεσδήποτε δηλώσεις και αξιολογήσεις που γίνονται από ενημερωμένα ή ειδικά άτομα, ώστε να δοθεί μια πιο αντικειμενική άποψη.**

Αξιολόγηση τοπίου

- Γεωλογία
- Αρχαιολογία
- Ιστορία
- Χρήση γης
- Αισθητική

Τοπίο στον εθνικό Δρυμό Βίκου

Δάσος Στροφιλιάς

Διαδοχή στις αμμοθίνες

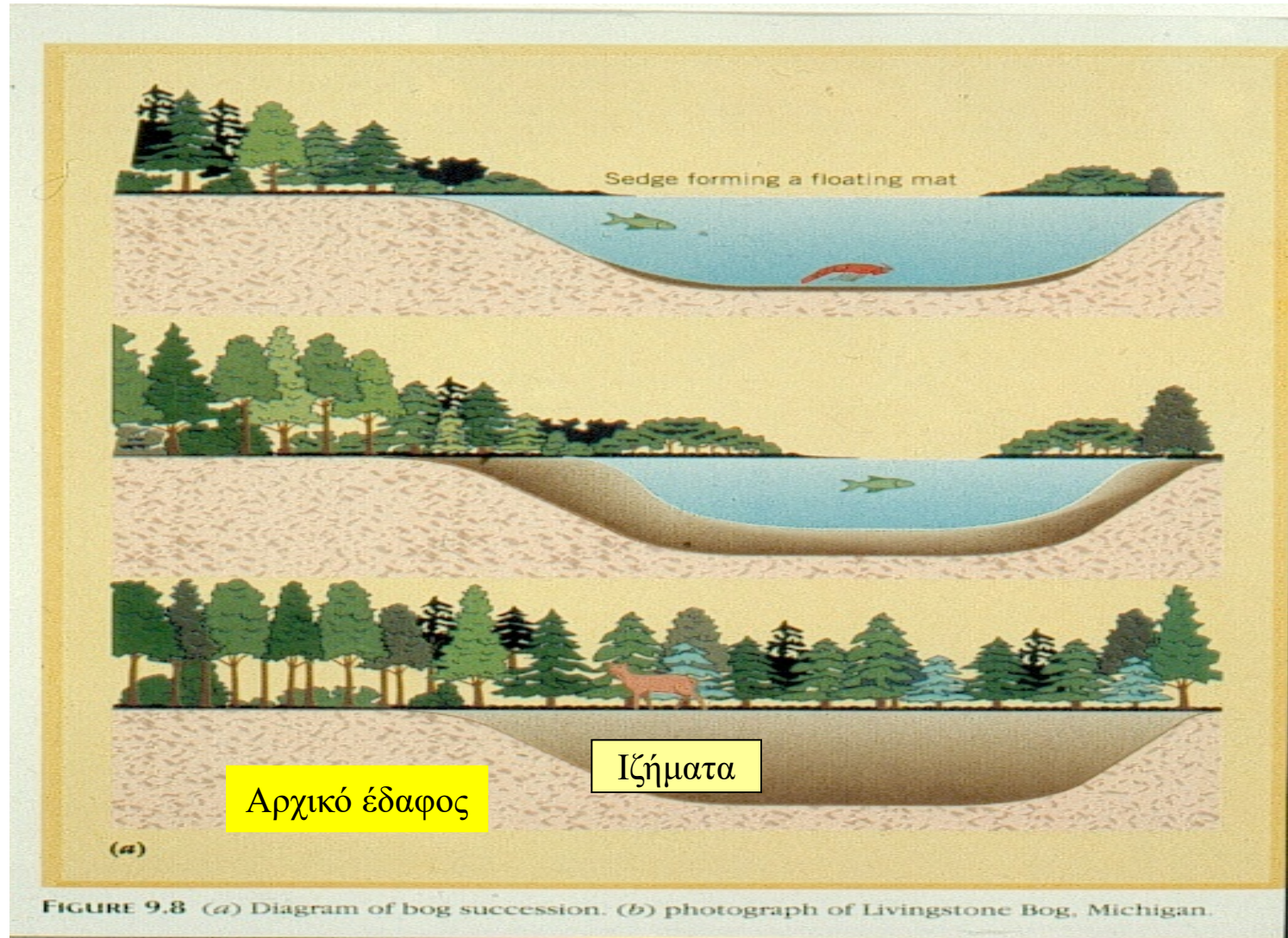

Άγιος Νικόλαος Νάουσας

Η αξιολόγηση ως διαδικασία
σύγκρισης με πρότυπα τοπία
οικοτόπους ή οικοσυστήματα

Εξέλιξη μιας λίμνης

Καλαμιώνες στη Τριχωνίδα

Λίμνη Στυμφαλία

Οι αρχικές συμβολές ενέργειας στα ρεύματα των πηγών είναι φύλλα και άλλα μεγάλα σωματίδια οργανικής Και ύλης από παρόχθια φυτά

Ρεύματα πηγών

Τα ασπόνδυλα που κυριαρχούν στο βυθό των ρευμάτων των πηγών θρυμματίζουν τα CPOM ή συλλέγουν λεπτόκοκκο οργανικό υλικό (FPOM)

Η συνέχεια του ποταμού

Τα περισσότερα ψάρια των πηγών των ρευμάτων απαιτούν ψυχρά, καλά οξυγονωμένα νερά.

Τα περισσότερα ψάρια των μεσαίων ρευμάτων ανέχονται ψηλότερες θερμοκρασίες και χαμηλότερες συγκεντρώσεις οξυγόνου.

Τα φύκη και τα αγγειώδη φυτά μπορούν να έχουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην ενέργεια των μεσαίων ρευμάτων.

Το φυτοπλαγκτόν μπορεί να είναι μια σημαντική πηγή ενέργειας στα μεγάλα ποτάμια.

Τα ψάρια των μεγάλων ποταμών μπορεί να δείχνουν μεγάλη ανοχή στις χαμηλές συγκεντρώσεις οξυγόνου και μπορεί να περιλαμβάνουν είδη που τρέφονται με πλαγκτόν

Μεσαία ρεύματα

Μεγάλα ποτάμια

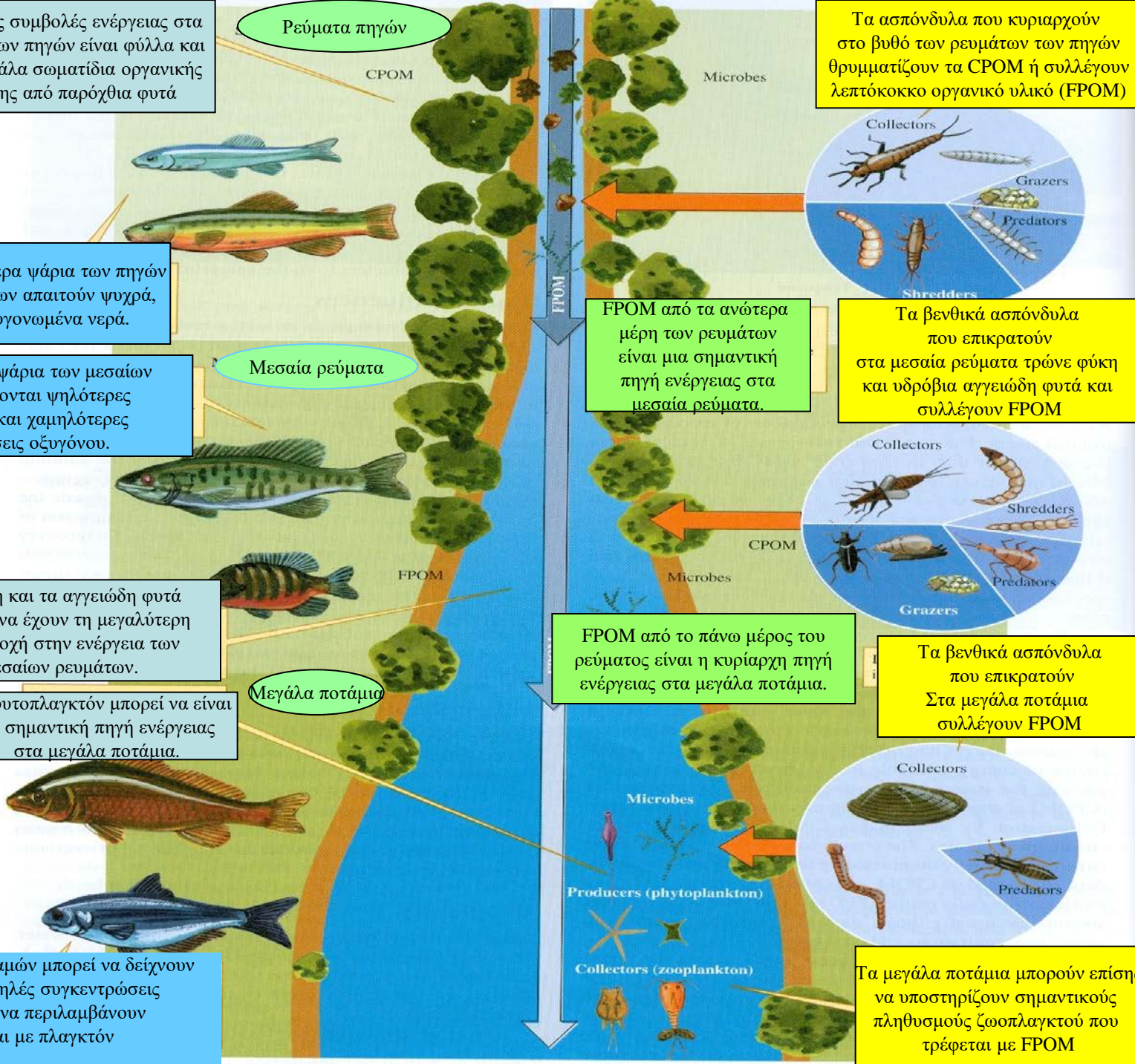
FPOM από τα ανώτερα μέρη των ρευμάτων είναι μια σημαντική πηγή ενέργειας στα μεσαία ρεύματα.

FPOM από το πάνω μέρος του ρεύματος είναι η κυρίαρχη πηγή ενέργειας στα μεγάλα ποτάμια.

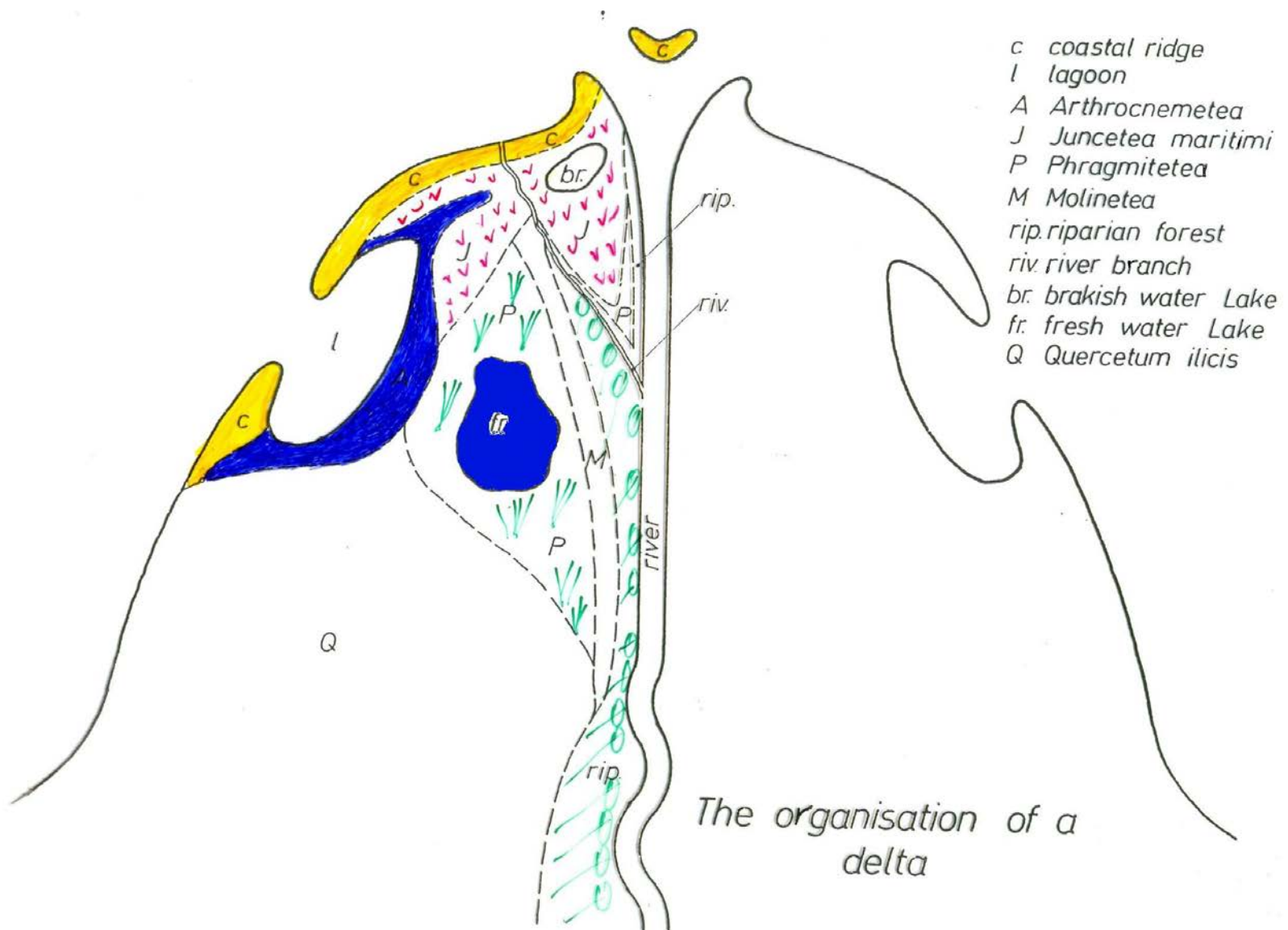
Τα βενθικά ασπόνδυλα που επικρατούν στα μεσαία ρεύματα τρώνε φύκη και υδρόβια αγγειώδη φυτά και συλλέγουν FPOM

Τα βενθικά ασπόνδυλα που επικρατούν στα μεγάλα ποτάμια συλλέγουν FPOM

Τα μεγάλα ποτάμια μπορούν επίσης να υποστηρίξουν σημαντικούς πληθυσμούς ζωοπλαγκτού που τρέφεται με FPOM

Πρότυπο Δέλτα Μεσογειακής Περιοχής

The organisation of a delta

Δέλτα Καλαμά

Υψομετρική Διαδοχή της Βλάστησης στα Ελληνικά Βουνά

Ανωδασική Βλάστηση
2000m και άνω

Δάσος Ορεινών Κωνοφόρων
1500 έως 2000m

Δάσος φυλλοβόλων
1000 έως 1500m

Δάσος Σκληρόφυλλων Δειθαλλών
600 έως 1000m

Δάσος Θερμόφιλων Κωνοφόρων
0 έως 600m

Ερύμανθος

Υψομετρική διαδοχή φυλλοβόλων –κωνοφόρων στον Παρνασσό

Δημόσια χρήση

Όλες οι περιοχές θα πρέπει πάντα να θεωρείται ότι είναι ελεύθερες στην δημόσια χρήση, εκτός και εάν συντρέχουν ειδικοί λόγοι που μας υπαγορεύουν το αντίθετο.

Όταν θα εφαρμόζουμε αυτό το κριτήριο θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας τα εξής:

- Ποια είναι τα κυριότερα χαρακτηριστικά που ενδιαφέρουν το κοινό;
- Ποιες δραστηριότητες θα γίνονται, για παράδειγμα: πεζοπορία, ποδηλασία, ορειβασία;
- Μερικές δραστηριότητες έρχονται σε άμεση αντιπαράθεση με τους πρωταρχικούς λόγους διαχείρισης αυτών των περιοχών.
- Υπάρχουν λόγοι για τους οποίους πρέπει η περιοχή ή μέρος αυτής, να παραμείνει κλειστή;

Περιήγηση στον Αχέροντα

Βαρκάδα στον Έβρο

Ρόδος: Κοιλιάδα των Πεταλούδων

Όταν εφαρμόζουμε το κριτήριο για εκπαιδευτική χρήση θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας τα εξής:

- Για όλες τις περιοχές θα πρέπει πάντα να θεωρείται πιθανή η χρήση τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς, εκτός και εάν συντρέχουν ικανοί λόγοι για να κάνουμε το αντίθετο
- **Η εκπαιδευτική αξία των χαρακτηριστικών της περιοχής**
- Πόσο κατάλληλη ή ποιές είναι οι δυνατότητες που υπάρχουν για εκπαιδευτική χρήση;
- Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά με εκπαιδευτικές δυνατότητες;
- Τι είδους εγκαταστάσεις απαιτούνται;
- Σε τι έκταση θα συγκρουστούν η εκπαιδευτική χρήση με την προστασία των χαρακτηριστικών που μας ενδιαφέρουν;.
- **Το προσωπικό για ερμηνεία-διδασκαλία-ακροατήριο**

Εκπαιδευτική εκδρομή και άσκηση στις Αμμοθίνες

Οικοτουρισμός - Περιβαλλοντική εκπαίδευση στο Δέλτα του Έβρου

Αξιολόγηση-Εκτίμηση για ερμηνεία

- Η ερμηνεία χρησιμοποιείται μερικές φορές ως τρόπος χειρισμού των επισκεπτών στις περιοχές.
Χρησιμοποιείται επίσης για να προωθήσει τους σκοπούς ή τα συμφέροντα διάφορων οργανισμών.
- Θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας τα εξής:
- Την καταλληλότητα της περιοχής για ερμηνεία.
- Την δυνατότητα για ερμηνεία.
- Το υπάρχον και ενδεχόμενο κοινό.

Φορέας Διαχείρισης Παρνασσού – Περιήγηση στο Κορύκειο Άντρο.

Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Αίθουσα διαλέξεων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στον Αμβρακικό

Αίθουσα διαλέξεων στο Κέντρο Ενημέρωσης του Φορέα Διαχείρισης της λίμνης Ιωαννίνων

Κέντρο Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην Κλειτορία

Κέντρο Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην Καστοριά

Προϊστορικός οικισμός στην Καστοριά

Εκτίμηση για έρευνα / μελέτη

- Θα πρέπει πάντα να υπάρχει μία σοβαρή πιθανότητα χρησιμοποίησης των περιοχών για έρευνα όποτε αυτό είναι εφικτό.
- Είναι απαραίτητο να λαμβάνουμε υπόψη μας την καταλληλότητα της περιοχής, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην ευαισθησία και ευθραυστότητα της.
- Όταν εφαρμόζουμε αυτά τα κριτήρια θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας τα εξής:
- Την καταλληλότητα της περιοχής για μελέτη και έρευνα.
- Το δυναμικό για μελέτη και έρευνα.
- Την ανάγκη για μελέτη και έρευνα.

Εγκεκριμένη ή επιβεβαιωμένη λίστα των κύριων χαρακτηριστικών

- Όποτε είναι δυνατό ή κατάλληλο πρέπει να κατατάσσουμε τα χαρακτηριστικά με σειρά προτεραιότητας σε ένα κατάλογο.
- Τα χαρακτηριστικά συνήθως ταξινομούνται με σειρά προτεραιότητας μαζί με μία σαφή δήλωση που υπογραμμίζει τη νομική, τοπική, επαρχιακή, εθνική και διεθνή βαρύτητα του καθενός.
- Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι ο αντικειμενικός σκοπός θα πρέπει να γράφεται για κάθε χαρακτηριστικό ξεχωριστά.

Τύποι οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΕ στην περιοχή του Φ.Δ. Παρνασσού του ΤΚΣ
GR2450005 «Εθνικός Δρυμός Παρνασσού- Δάσος Τιθορέας»

- **1. Τύποι οικοτόπων: Ονομασία Τύπων Οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ**
 - 4060 Αλπικοί και υπαλπικοί ερεικώνες
 - 4090 Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους
 - 6220* Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά από Thero-Brachypodietea
 - 6230* Χλοώδεις διαπλάσεις με *Nardus*, ποικίλων ειδών, σε πυριτιούχα
 - υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)
 - 8140 Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου
 - 8210 Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση (8210)
 - 9320 Δάση ελιάς και χαρουπιάς
 - 9340 Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*
 - 9530* (Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα (9530),
 - 9560* Ενδημικά δάση με *Juniperus* spp. (9560).
- **2. Τυποί Οικοτόπων: Ονομασία Ελληνικών Τύπων Οικοτόπων εκτός της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ**
 - 951B Δάση ελληνικής ελάτης (*Abies cephalonica*)
 - 924A Θερμόφιλα δρυοδάση της Αν. Μεσογείου και της Βαλκανικής (91M0)
 - 934A Ελληνικά δάση πρίνου
 - 5340 Garrigues της Ανατολικής Μεσογείου